

Lietuvos
mokslo
taryba

NACIONALINĖS MOKSLO PROGRAMOS „SOCIALINIAI IŠŠŪKIAI NACIONALINIAM SAUGUMUI“¹ 2010 METŲ ATASKAITA

Parengė Programos vykdymo grupė:

Doc. dr. Laimutė Žalimienė, Vilniaus universitetas,
vykdymo grupės vadovė

Prof. habil. dr. Danutė Gailienė, Vilniaus universitetas,
Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerijos
atstovė

Dr. Gintautas Sakalauskas, Teisės institutas

Prof. habil. dr. Vladislava Stankūnienė, Lietuvos
socialinių tyrimų centras

Prof. dr. Boguslavas Gruževskis, Lietuvos socialinių
tyrimų centras

Prof. dr. Antanas Kulakauskas, Vytauto Didžiojo
universitetas

Doc. dr. Ramūnas Darulis, Lietuvos Respublikos
socialinės apsaugos ir darbo ministerija

VILNIUS, 2011

---

¹ Patvirtinta Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2010 m. gruodžio 17 d. įsakymu Nr. V-2334 „Dėl Nacionalinės mokslo programos „Socialiniai iššūkiai nacionaliniam saugumui“ patvirtinimo“ (Žin., 2010, 152-7764).

Turinys

SANTRAUKA	3
SUMMARY	6
Įvadas	9
1. Svarbiausi Programos vykdymo 2010 metais rezultatai	10
1.1. Programos uždavinys: „Atlikti šalies demografinės raidos tyrimus“	10
1.2. Programos uždavinys: „Atlikti šalies žmogiškųjų išteklių, darbo rinkos politikos ir užimtumo tyrimus“	13
1.3. Programos uždavinys: „Atlikti socialinės gerovės tyrimus“	14
1.4. Programos uždavinys „Atlikti grėsmę asmens ir visuomenės saugumui keliančių kriminogeninių procesų tyrimus“	18
1.5. Programos uždavinys „Atlikti psichosocialinių sąveikų ir subjektyvios gerovės tyrimus“	19
2. Apibendrinimas	22
Naudota literatūra	25
Projektų paraiškos	25
Projektų 2010 m. ataskaitos	26
Ekspertinio įvertinimo ataskaitos	27
Parengta mokslinių publikacijų	28
Priedas. 2010 m. pagal programą „Socialiniai iššūkiai nacionaliniam saugumui“ vykdytų projektų sąrašas	29

SANTRAUKA

Įgyvendinant programą „Socialiniai iššūkiai nacionaliniam saugumui“ (toliau – Programa), per 2010–2013 m. numatoma *sistemiškai ir koordinuotai iširti Lietuvos visuomenėje dėl specifinių istorinės raidos sąlygų vykstančius procesus, kurie kelia pavojų nacionaliniam saugumui, parengti galimus šių procesų tolesnės raidos scenarijus ir rekomendacijas* (Dėl Nacionalinės mokslo programos *Socialiniai iššūkiai nacionaliniam saugumui* patvirtinimo, 2010).

2010 m. buvo paskelbti keturi kvietimai teikti paraiškas moksliniams tyrimams Programoje numatytiems uždaviniams spręsti. Pradėta vykdyti 20 projektų, kurie apima visus 5 programos uždavinius bei 14 priemonių (iš 15 numatytų Programoje). 2010 m. pabaigoje du projektai baigti, vienas nutrauktas dėl nepakankamos darbų kokybės, o likusieji (17) yra vykdomi toliau.

2010 m. vykdyti projektai pagal tematikos aprėptį buvo susiję arba su tam tikro sektoriaus ar socialinės grupės problemų sprendimu (neįgaliųjų, kaimo vaikų Šiaurės Lietuvos regionuose, kaimo gyventojų, agrarinio sektoriaus, jaunimo), arba analizavo socialines problemas ar jų sprendimo būdus visos visuomenės ar valstybės mastu (Lietuvos gerovės valstybė, socialinio draudimo sistema, socialinių problemų stebėsenos sistema, gimstamumo ar mirtingumo problemos Lietuvoje, Lietuvos gyventojų psichologinė gerovė ir kt.).

Vykdamt *šalies demografinės raidos tyrimus*, 2010 m. buvo įgyvendinami keturi projektai, skirti pagrindinių demografinių procesų (gimstamumo, mirtingumo, migracijos), sudarančių nacionalinio saugumo demografinę dedamąją, tyrimams. Vykdamt šiuos projektus, 2010 m. buvo atlikti parengiamieji darbai (literatūros apžvalga, tyrimų metodologijos rengimas, informacijos kaupimas ir sisteminimas, kt.); trijuose projektuose atlikti tyrimai, ketvirtajame – pasirengta apklausai. Išryškėjo tiek vykdomų projektų akivaizdūs inovatyvumo elementai, stiprus metodologinis pagrindas, tiek ir silpnosios vietos teorinio tyrimų pagrindimo bei metodologinių priėgų pasirinkimo plotmėje.

Vykdamt *šalies žmogiškųjų išteklių, darbo rinkos politikos ir užimtumo tyrimus*, 2010 m. buvo įgyvendinami trys projektai. Vienas jų skirtas darbo rinkos politikos priemonių poveikio užimtumui tirti, kiti du – kaimo ir agrarinio sektoriaus darbo jėgos tyrimams (darnios ir subalansuotos darbo vietų Lietuvos kaimiškuose regionuose plėtos bei Lietuvos žemės ūkio bendrovių ir ūkininkų ūkių organizacinės elgsenos). 2010 m. buvo atlikti įvadiniai parengiamieji darbai: literatūros kaupimas ir analizė, tyrimo metodikų vertinimo metodologijų rengimas, pasirengta sisteminti ir kaupti duomenis.

Vykdamt *socialinės gerovės tyrimus*, 2010 m. buvo įgyvendinami septyni projektai, susiję su jaunimo, neįgaliųjų, kaimo vaikų socialinės atskirties problemų sprendimu, socialinių problemų stebėsenos sistemos parengimu, gerovės valstybės raidos Lietuvoje įvertinimu, socialinio draudimo sistemos tobulinimu, kaimo gyventojų pajamų ir agrarinės politikos sąsajų vertinimu. Vykdamt projektus, 2010 m. buvo parengta literatūros apžvalgos, lyginamosios analizės, klausimynai, analizės modeliai, tyrimų metodikos. Daugumos tyrimų modeliai konstruoti integruojant socialinių mokslų įvairias teorines prieigas, o tai analizuojamus reiškinius leido nagrinėti sistemai ir sudaro prielaidas tikėtis pagrįstų bei naudingų praktinių rekomendacijų, būtinų Programai įgyvendinti.

Vienas šio uždavinio projektų jau yra baigtas. Jame pateikiamas neįgaliųjų socialinės inkluzijos per dalyvavimą nevyriausybinų organizacijų (NVO) veiklose vertinimo modelis, kuris gali būti pritaikomas tobulinant Lietuvoje veikiančių NVO veiklą ir prisidėti prie neįgaliųjų – vienos pažeidžiamiausių visuomenės grupių – socialinės gerovės.

Vykdamas *grėsmę asmens ir visuomenės saugumui keliančių kriminogeninių procesų tyrimus*, įgyvendinami trys projektai, skirti registruoto bei latentinio nusikalstamumo Lietuvoje, Lietuvos gyventojų pasitikėjimo teisėsaugos institucijomis bei jaunimo deviacinio elgesio priežasčių bei pasekmių tyrimams. 2010 m. pirmuosiuose dviejuose projektuose atlikti įvadiniai darbai (literatūros, statistikos, teisės aktų analizė, tyrimo metodikos rengimas ir kt.), leisiantys siekti projektuose numatytų tikslų. Tuo tarpu trečiąjį projektą ekspertai siūlo nutraukti dėl nevykdomų planuotų darbų ir nepakankamos atliktų darbų kokybės.

Vertinant projektų pobūdį ir turinį, galima teigti, kad juose socialinių iššūkių nacionaliniam saugumui kontekste bandoma atsakyti į svarbius mokslinius klausimus – nustatyti realius nusikalstamo elgesio paplitimo mastus bei dinamikos tendencijas (analizuojant registruotą ir latentinį nusikalstamumą) bei tirti gyventojų (ne)pasitikėjimo teisėsauga, požiūrio į bausmes, viktimizacinės patirties ir saugumo(nesaugumo) jausmo priežastis bei koreliacijas.

Vykdamas *psichosocialinių sąveikų ir subjektyvios gerovės tyrimus*, įgyvendinami trys projektai, skirti Lietuvos gyventojų psichologinės gerovės įvairių aspektų tyrimui, procedūrinio teisingumo Lietuvos kriminalinėje, civilinėje ir administracinėje justicijoje analizei, valdžios institucijų suvokimo visuomenėje tyrimui. 2010 m. pirmuosiuose dviejuose projektuose atlikti įvadiniai parengiamieji darbai (problemos analizė, tyrimo metodikų rengimas, tyrėjų grupės apmokymas ir kt.). Jie būtini siekiant projektuose numatytų tikslų – įvertinti Lietuvos gyventojų psichologinės gerovės ypatumus ir justicijos teisingumo suvokimą. Trečiasis projektas baigtas: gauta vertingų rezultatų apie Lietuvos gyventojų santykį su valdžios institucijomis ir jų politinį aktyvumą.

Apibendrinant Programos įgyvendinimą 2010 m., galima teigti, kad vykdomi projektai yra orientuoti į Programos tikslą ir rezultatus, o atliktieji darbai sudaro realias prielaidas pastaruosius pasiekti.

Dauguma projektų vykdytojų pateikė išsamias su projektais susijusias užsienio ir Lietuvos mokslinės literatūros analizes ir jomis grindžiamas tyrimų metodologijas, tyrimų metodikas, nurodė planuojamas gauti moksliskai patikimas naujas žinias.

Kita vertus, vertinant jau pradėtus tyrimus reikia atkreipti dėmesį į kai kurių projektų nepakankamą dėmesį tyrimų metodologiniam pagrindimui ir inovatyvumui, kurie būtini tam, kad pasiekti rezultatai realiau prisidėtų sprendžiant nacionalinio saugumo problemas ir įveikiant kylančius socialinius iššūkius.

Kadangi dauguma 2010 m. pradėtų projektų (išskyrus tris) yra tęsiami, 2010 m. buvo parengta 11 mokslinių straipsnių, likusios mokslo publikacijos (moksliniai straipsniai, monografijos, mokslo studijos) bus parengtos baigus tyrimus.

Dviejų baigtų projektų vykdytojai pateikė rekomendacijų valstybės ir kitoms suinteresuotoms institucijoms. Dalies projektų vykdytojai parengė pirminių rekomendacijų, kurių nėra tikslinga teikti valstybės ar kitoms suinteresuotoms institucijoms. Tikslingų teikti rekomendacijų numatyta parengti vėliau.

Vertinant pagal tai, kiek kokių institucijų dalyvavo 2010 m. vykdytuose projektuose, galima pastebėti, kad tyrėjų tarptautinis bendradarbiavimas nėra Programos stiprioji vieta,

nors tarptautinė ir (ar) regioninė lyginamoji analizė pabrėžiama tiek pačioje Programoje, tiek ir daugumos projektų metodologijose ir metodikose.

Daugelyje vykdomų projektų galima pasigesti numatomos tyrimų rezultatų tarptautinės sklaidos, viešinimo formų įvairovės. Svarbu į tai atkreipti dėmesį baigiamuosiuose projektų vykdymo etapuose ir pradedant naujus tyrimus.

Kadangi, remiantis ekspertų vertinimais, projektai vykdomi tikslingai siekiant Programos tikslų ir rezultatų, galima teigti, kad Programos lėšos naudojamos tikslingai ir veiksmingai.

Ekspertiniai metinių ataskaitų vertinimai leidžia teigti, kad projektų lėšos naudojamos pagal planą.

Viena vertus, Programos vykdymo eiga ir vykdomi projektai nesudaro prielaidų siūlyti papildomų mokslinių tyrimų kryptių ar temų, kita vertus, būtų tikslinga orientuoti tyrėjus į labiau sistemiškus, platesnės problematikos tyrimus, kurie vėliau leistų pateikti rekomendacijų kompleksiskam socialinių problemų sprendimui.

Atsižvelgiant į tai, jog Programa akcentuoja kompleksiskų Lietuvos visuomenės tyrimų poreikį, skelbiant būsimus Programos kvietimus būtų tikslinga atitinkamai formuluoti jų tekstus, t. y. prioritetą teikti labiau sistemiškiems ir platesnės problematikos tyrimų projektams.

SUMMARY

Implemented program „Social Challenges to National Security” must contain *systematic and coordinated investigation of processes in Lithuanian society, which occurred due to historically specific development path, and which poses threat to national security, as well formulated possible further development scenarios and guidelines* (Resolution Concerning National Research Programme, 2010).

In 2010 four calls were announced to submit proposals for scientific research tasks to be implemented in the programme. Financing of 20 projects, embracing all of 5 programme tasks and 14 measures (of all 15 measures intended in the programme) has already been launched. At the end of 2010 two projects were finished, one of them was finished because of not sufficient work quality and the rest (17) will continue further.

According to the subject coverage, the projects in 2010 embraced problems of a particular sector and social group (for instance disabled people, village children in the regions of Northern Lithuania, village people, agrarian sector, youth) or analysed social problems and the means to solve them in Lithuanian society and state as a whole (for instance Lithuanian welfare state, social insurance system, social problems surveillance system, birth rate and mortality problems, psychological well being of Lithuanian inhabitants, etc.).

Four projects were implemented in 2010 focusing on the research of **peculiarities of country’s demographical development**. Issues of main demographic processes - fertility, mortality and migration - are being studied. These aspects are the demographic components of the national security question. In 2010 introductory activities (review of the literature, design of the methodology, accumulation and systematization of information, etc.) have been performed in all the projects. The original innovative surveys have been carried out implementing both fertility projects and an innovative longitudinal statistical demographic study of mortality. Implementing migration project a methodological part of the survey has been designed. Preliminary estimations of fertility and mortality situation have been fulfilled. The activities for the dissemination of the results have been launched in one of the projects.

Implementing research of the **country’s human resources, labour market policy and employment** three projects were implemented in 2010. One of them was intended to estimate the impact of labour market policies on employment, the other two projects were intended to provide a research on rural and agrarian sector labour force (development of sustainable and balanced job vacancies in Lithuanian rural regions as well as organizational behaviour of Lithuanian agricultural enterprises and individual farmers). The preparatory works of the projects were conducted during 2010: literature collection and analysis, determination of data and information sources, development of research and research evaluation methodologies, preparatory work of data collection and systematization, etc. Thus, a basis for the implementation of the projects tasks was developed.

Seven projects were presented in 2010 focusing on **social welfare research**. The scope of the projects was very diverse: research problems concerning youth, disabled people, rural children exclusion, design of surveillance system of the social problems, estimation of development of Lithuanian welfare state, social insurance system improvement, estimation of link between income of rural population and agrarian policy. In 2010 the projects provided literature review, comparative research, prepared questionnaires, models of analysis and

research methodologies. The models used in the projects embrace different theoretical approaches of social sciences, allowing systematic perception of the phenomenon. This in turn created presumption for reasonable and useful recommendations necessary for the project implementation.

One of these projects already has been accomplished. The project provided inclusion model for disabled people via participation in NGO. This model might be applied in improving NGO activities and developing welfare for disabled people – one of the most vulnerable parts of the society.

There are three projects implementing research on **threat for personal and societal safety**. They are devoted to registered and latent crime research in Lithuania, research on youth deviant behaviour causes and outcomes (it was recommended to end this project because of not sufficient work quality) and research on trust of Lithuanian people in law enforcement institutions. Introductory works were implemented in 2010 (analysis of literature, statistics and law documents as well as preparation of research methodology), allowing to implement intended tasks. On the basis of estimation of character and content of the projects it can be stated that the projects attempt to solve important scientific questions in the context of social challenges to national security by defining the real extent and tendencies of criminal behaviour (analyzing registered and latent crime) and investigating people trust in law enforcement, attitudes towards punishment, causes of safety feelings and correlations with the victimization experiences.

Three projects have been devoted to study **psychosocial interactions and subjective wellness**. The personality, health and sociodemographic dimension of the psychological wellness of the residents of Lithuania, the procedural justice in the Lithuanian criminal, civil and administrative jurisdiction and the perception of the government institutions and political actions are being studied. In 2010 the introductory and preparatory works have been carried out in two projects (analysis of the problem, preparation of the methodologies of the study, research team training, etc.). This is an adequate ground, which will allow achieving the goals set for the projects - to evaluate the features of the psychological wellness and the perception of judicial justice by the Lithuanian residents. One project was completed in 2010. It achieved valuable results on the Lithuanian residents' relation towards governmental institutions and their political activities; however, the report of the project lacks deeper generalisations.

Summarising the implementation of the programme in 2010 it can be stated that projects are oriented towards attainment of intended results, and the current work creates premises the achievement of the planned results.

Most of the projects presented comprehensive analysis of scientific problems and review of existing analysis on the topic in foreign countries, which creates the basis for the project research methodology and methods.

In order to carry out the projects further on and to start new projects it's necessary to strengthen methodological reasoning, innovativeness, and develop variety of ways to spread the information to the target groups more purposively.

Even though the majority of the publications are planned at the end of the research projects, 11 publications were published in 2010.

At the moment it is too early to make recommendations for the state and other interested institutions. Those recommendations are planned at the end of the projects.

Estimating the amount of institutions participating in different projects it can be noticed that international collaboration is not the strongest side of the projects.

Meanwhile international and/or regional comparative analysis is a part of methodology and methods of many projects.

In most of the projects the only ways to spread research results are scientific publications and participation in scientific conferences. Currently it lacks wider spread of research results on international scale. It's important to pay attention to this in the final stages of the projects and in the beginning of new research projects.

As the projects are implemented on the basis of aims and intended results of the programme, it can be concluded that programme's financial resources are used in a purposeful way.

The course of the implementation of programme and the projects does not create presuppositions for new scientific directions and research topics; however, it is purposeful to orient researchers to a more systematic and broader research, which latter would let to create recommendations for the solutions of complex social problems.

Having in mind that programme stresses the need for complex research on Lithuanian society, it is recommended for the next stages of the programme to emphasize priorities for the projects based on systematic and broad research.

Ivadas

Nacionalinės mokslo programos „Socialiniai iššūkiai nacionaliniam saugumui“ (toliau – Programa) paskirtis – kompleksiskai atlikti Lietuvos visuomenės tyrimus, susijusius su nacionalinio saugumo aplinka. Įgyvendinus šią programą, bus sistemiskai ir koordinuotai ištirti Lietuvos visuomenėje dėl specifinių istorinės raidos sąlygų vykstantys procesai, kurie kelia pavojų nacionaliniam saugumui, parengti galimi šių procesų tolesnės raidos scenarijai ir rekomendacijos (Dėl Nacionalinės mokslo programos „Socialiniai iššūkiai nacionaliniam saugumui“ patvirtinimo, 2010).

Programoje numatomi atlikti Lietuvos visuomenės tyrimai siejami su 2002 m. Seimo patvirtinta *Nacionalinio saugumo strategija*², kurioje buvo akcentuoti rizikos nacionaliniam saugumui veiksniai: spartėjanti Lietuvos depopuliacija, aukštas nedarbas (ypač jaunimo), auganti socialinė ir ekonominė diferenciacija, kai kurių socialinių grupių gyvenimo lygio nuosmukis, nusikalstamumo didėjimas, šeimos instituto nuvertinimas, didelė Lietuvos piliečių emigracija, žemas pilietinis aktyvumas bei socialinis nusivylimas ir kt. Programoje numatoma vykdyti:

- *šalies demografinės raidos tyrimus* (gimstamumo, mirtingumo ir visuomenės sveikatos būklės, migracijos tendencijų, pasekmių ir kt.);
- *šalies žmogiškųjų išteklių, darbo rinkos politikos ir užimtumo tyrimus* (motyvacijos dirbti, darbo rinkos ir užimtumo politikos efektyvumo ir kt.);
- *socialinės gerovės tyrimus* (socialinės politikos formavimą veikiančių veiksnių, socialinės gerovės poreikių, gyventojų pajamų formavimosi, socialinės globos paslaugų ir kt.);
- *grėsmę asmens ir visuomenės saugumui keliančių kriminogeninių procesų tyrimus* (registruoto nusikalstamumo būklės, nusikalstamumo padaromos žalos analizė ir tendencijų prognozė, gyventojų pasitikėjimo (nepasitikėjimo) teisėsaugos institucijomis priešasčių ir padarinių, nusikalstamų veikų prevencijos Lietuvoje efektyvumo ir kt.);
- *psichosocialinių sąveikų ir subjektyvios gerovės tyrimus* (asmens psichologinei gerovei įtaką darančių veiksnių, suvokto teisingumo, politinių judėjimų ir valdžios institucijų reprezentacijos individualioje sąmonėje veiksnių ir kt.).

Numatomi Programos rezultatai – surinkti ir susisteminti empiriniai duomenys, parengtos metodikos, rodiklių sistemos, rekomendacijos valstybės institucijoms ir kt. turėtų padėti modernizuoti gyventojų politiką, geriau pagrįsti socialinės apsaugos, šeimos bei darbo rinkos politikos prioritetus, padidinti nacionalinių darbo išteklių naudojimo efektyvumą, veiksmingiau plėtoti socialinę gerovę užtikrinančias priemones, vystyti socialinį dialogą, gerinti kriminogeninių procesų kontrolę ir prevenciją (Dėl Nacionalinės mokslo programos „Socialiniai iššūkiai nacionaliniam saugumui“ patvirtinimo, 2010).

Tikimasi, kad, įgyvendinus Programą, mokslinių tyrimų rezultatų pagrindu bus parengta ir paskelbta mokslinių publikacijų (monografijų, mokslinių straipsnių, sintetinių veikalų), paskatinta visuomenės tyrimų, kurie labai nukentėjo dėl Lietuvos izoliacijos nuo laisvojo pasaulio per paskutinę okupaciją, plėtra, bus ugdomi kvalifikuoti socialinių tyrimų specialistai.

---

² Nacionalinio saugumo strategija, patvirtinta Lietuvos Respublikos Seimo 2002 m. gegužės 28 d. nutarimu Nr. IX-907 (Žin., 2002, Nr. 56-2233; 2005, Nr. 15-473).

1. Svarbiausi Programos vykdymo 2010 metais rezultatai

Per 2010 m. buvo paskelbti 4 kvietimai teikti paraiškas moksliniams tyrimams Programoje numatytiems uždaviniams įgyvendinti ir pradėti finansuoti bei vykdyti 20 projektų. Pastaruosius vykdo tyrėjai iš dešimties Lietuvos mokslo ir studijų institucijų: Vilniaus universiteto (3), Kauno technologijos universiteto, Vytauto Didžiojo universiteto, Vilniaus pedagoginio universiteto, Mykolo Romerio universiteto, Šiaulių universiteto, Lietuvos žemės ūkio universiteto (po du projektus), Lietuvos socialinių tyrimų centro (5), Viešosios politikos ir vadybos instituto (1), Lietuvos agrarinės ekonomikos instituto (1).

Dažniausia vykdomų tyrimų trukmė 1–1,5 metų.

Daugiausia projektų – net 7 – vykdomi atliekant tyrimus socialinės gerovės srityje; keturi projektai analizuoja šalies demografinės raidos klausimus; po tris projektus vykdoma tiriant šalies žmoniškųjų išteklių, darbo rinkos politikos ir užimtumo klausimus; atliekant grėsmę asmens ir visuomenės saugumui keliančių kriminogeninių procesų bei psichosocialinių sąveikų tyrimus bei subjektyvios gerovės tyrimus.

Toliau pagal kiekvieną Programos uždavinį ir priemonę pateikiamas trumpas kiekvieno 2010 m. vykdyto projekto rezultatų apibūdinimas, reikšmė Programai įgyvendinti (remiamasi projektų paraiškose pateikta informacija, projektų metinėmis ataskaitomis ir jų ekspertiniu įvertinimu.)

1.1. Programos uždavinys: „Atlikti šalies demografinės raidos tyrimus“

Sprendžiant šį uždavinį, finansavimas skirtas 4 projektams, kurie apima pagrindinių demografinių procesų (gimstamumo, mirtingumo, migracijos), sudarančių nacionalinio saugumo demografinės dedamosias, tyrimus. Du projektai skirti gimstamumo ir šeimos kitimo veiksnių ir pasekmių tyrimams, po vieną – mirtingumo pokyčių, skirtumų ir veiksnių tyrimui bei migracijos mastų, krypčių ir veiksnių tyrimui:

1.1 priemonei³ skirti projektai: *Gimstamumo ir šeimos kitimas, veiksniai, pasekmės ir gimstamumo didėjimo galimybės* bei *Lyčių nelygybė, viešoji politika ir gimstamumo ateitis Lietuvoje*;

1.2 priemonei⁴ – *Lietuvos gyventojų mirtingumo prieštarų pokyčių, socialinės diferenciacijos ir veiksnių tyrimas*;

1.3 priemonei⁵ – „*Užburtas ratas*“? *Lietuvos gyventojų apykaitinės migracijos tyrimas*.

Projekto *Gimstamumo ir šeimos kitimas, veiksniai, pasekmės ir gimstamumo didėjimo galimybės* (2010 m. vykdytas 6 mėn.) tikslai yra dvejopi – *fundamentiniai procesų pažinimo* (praplėsti ir pagilinti vidinių nacionalinio saugumo demografinių grėsmių – neigiamos gimstamumo raidos ir šeimos kaitos, jų tarpusavio sąveikos, veiksnių ir pasekmių – mokslinį pažinimą, taikant Lietuvoje iki šiol netaikytas pažangiausias ir inovatyviausias šiuolaikinių

³ 1.1. priemonė „Gimstamumo (jį lemiančių veiksnių ir pasekmių, prokreacinės elgsenos modelių ir veiksnių, šeimos ir namų ūkio transformacijos) tyrimai“.

⁴ 1.2. priemonė „Mirtingumo ir visuomenės sveikatos būklės (jai įtaką darančių veiksnių ir galimų pasekmių) tyrimai“.

⁵ 1.3. priemonė „Migracijos (tendencijų, masto, krypčių, veiksnių, pasekmių, įtakos nacionaliniam saugumui ir demografinės pusiausvyros praradimui) ir šiuos demografinius procesus lemiančių veiksnių tyrimai“

socialinių mokslų metodologijas ir naudojant unikalią longitudinių panelinių bei integruotų demografinės statistikos bazių informaciją) ir *taikomieji* tikslai (užtikrinti mokslo informacijos ir rezultatų sklaidą mokslo bendruomenei, šeimos politikos formuotojams ir visuomenei bei skatinti pronatalistinės šeimos politikos plėtrą Lietuvoje) (Paraiška vykdyti projektą, 2010).

Įgyvendinant projektą, 2010 m. didžiausias dėmesys buvo skirtas mokslinės informacijos šaltinių (duomenų bazių), būtinų projekto mokslinei analizei vykdyti, kūrimui ir organizacinių techninių pagrindų, būtinų projekto mokslinių rezultatų sklaidai bei populiarinimui, sukūrimui: baigtos kurti ir (ar) parengtos naudoti keturios mokslinės informacijos duomenų bazės (dvi sociodemografinės, statistinė ir sociologinė). Šios duomenų bazės teikia longitudinę, atrankiniu arba statistiniu būdu gautą kompleksinę informaciją apie Lietuvos gyventojų prokreacinę ir matrimonialinę elgesį bei jo veiksnius, gyventojų prokreacines nuostatas ir paramos šeimai politikos vertinimus. Pradėtos įgyvendinti fundamentinės (analitinės) užduotys atskleidė, kad, taikant inovatyvias metodikas ir pasitelkiant išsamius statistinius demografinių duomenų šaltinius, gaunama itin aktuali ir kokybiškai nauja informacija apie Lietuvos gimstamumo raidą XX a. pab. – XXI a. pr. Rezultatai skatina revizuoti gimstamumo lygio pokyčių vertinimą ir turi reikšmingų implikacijų paramos šeimai politikos plėtrai Lietuvoje.

Parengtos pirminės išvados ir rekomendacijos (Metinė ataskaita, 2010). Publikacijų 2010 m. parengta nebuvo.

Projekto *Lyčių nelygybė, viešoji politika ir gimstamumo ateitis Lietuvoje* (2010 m. vykdytas 6 mėn.) tikslas – atskleisti lyčių socialinės nelygybės poveikio gyventojų matrimonialinei ir prokreacinei elgsenai mastą ir tendencijas bei parengti strateginius sprendimus ir rekomendacijas, kaip šią grėsmę įveikti (Paraiška vykdyti projektą, 2010).

Įgyvendinant projektą 2010 m., parengtas kiekybinio tyrimo (apklausos) instrumentarijus (anketa; ją rengiant remtasi viešosios politikos diskurso analize bei užsienio šalių, pasižyminčių aukštais gimstamumo rodikliais – Islandijos, Švedijos, Norvegijos, Prancūzijos, Airijos – gerosios praktikos gimstamumo skatinimo politikos aspektu analizės įžvalgomis); atlikta reprezentatyvi reprodukcinio amžiaus gyventojų apklausa (apklausta 1000 respondentų), kurios tikslas – įvertinti lyčių socialinės nelygybės turinį, mastą ir tendencijas įvairiuose užimtumo sektoriuose ir šeimoje bei lyčių nelygybės poveikį gyventojų matrimonialinėms ir prokreacinėms nuostatoms; parengtos pirminės rekomendacijos. Tolesniame projekto etape tyrėjams vertėtų kritiškai įvertinti užsienio šalių atranką siekiant vertinti gimstamumo lygio ir šeimos politikos gerąsias praktikas: vargu ar metodologiškai pagrįsta tai, kad yra pasirinktos šalys, esančios skirtinguose demografinės raidos etapuose, labai skirtinguose gimstamumo pokyčių požiūriu (pvz., Prancūzija ir Airija⁶), arba į lyginamąją atranką įtraukiamos šalys, kurioms būdinga labai specifiška demografinė (ypač matrimonialinė) elgsena ir ekosistema (pvz., Islandija). Vykdam šį projektą pagal demografinės raidos tyrimų užduotį, nederėtų apsiriboti vien socialinės gerovės teorinėmis prieigomis (tai tiktų vykdam 3 uždavinio projektą).

Prokreacinės elgsenos ir lyčių lygybės sąsajų teorinės įžvalgos, kurių demografiniuose tyrimuose pastaruoju metu yra gausu, tikrai būtų vertingos vykdam šį projektą ir siekiant

---

⁶ Prancūzijoje jau daugiau nei keturiasdešimt metų vyksta antras demografinis perėjimas, o Airijoje - tik baigiasi pirmas demografinis perėjimas. (Coleman, 1992; Lesthaeghe, Neels, 2002). Pirmas ir antras demografinis perėjimas skiriasi gimstamumo kitimo trajektorijomis, gimstamumo lygiu ir prokreacine elgsena. Todėl šių šalių lyginimas vykdam tokį tyrimą gali sąlygoti klaidinančias išvadas ir rekomendacijas.

vieno iš Programos tikslų – mažinti demografines grėsmes (populiacijos nykimo prielaidas) nacionaliniam saugumui.

Projekto *Lietuvos gyventojų mirtingumo prieštarų pokyčių, socialinės diferenciacijos ir veiksnių tyrimas* (2010 m. vykdytas 3 mėn.) tikslas – naudojant inovatyvius demografinius ir longitiudinius duomenų bazių integravimo metodus, atlikti Lietuvos gyventojų mirtingumo lygio prieštarų ir negatyvių pokyčių, mirties priežasčių, mirtingumo skirtumų įvairiose socialinėse gyventojų grupėse ir su elgsena susieto mirtingumo analizę; sudaryti informacines prielaidas efektyvesnių ir tikslinių mirtingumo mažinimo prevencinių priemonių pagrindimui (Paraiška vykdyti projektą, 2010).

Įgyvendinant projektą 2010 m., atlikti metodologinio ir analitinio pobūdžio darbai. Buvo modifikuota tarptautiniu ir Lietuvos lygmeniu inovatyvi metodologinė prieiga (longitiudinis mirtingumo diferenciacijos tyrimo metodas, jungiantis gyventojų surašymo ir mirtingumo registro mikroduomenų bazes) ir parengta unikali metodologija, leidžianti jungti tris mikroduomenų bazes (gyventojų surašymo, mirtingumo ir sergamumo vėžiu); atlikti šių bazių harmonizavimo ir integravimo bandomojo („pilotinio“) tyrimo darbai. Atliktas mirtingumo diferenciacijos tyrimų statistinės informacijos metaduomenų kūrimo (jungiant mikroduomenų bazes) tarptautinės patirties vertinimas. Naudojant modernius tyrimo metodus, atlikta Lietuvos gyventojų mirtingumo kitimo ES šalių ir ilgalaikės mirtingumo raidos kontekste pirminė lyginamoji analizė. Atlikta Lietuvos gyventojų mirtingumo bendrojo lygio, mirtingumo pagal priežastis ir piktybinių navikų lokalizacijas, mirtingumo, susieto su sveikatai žalinga elgsena (alkoholio vartojimu, rūkymu), pirminė analizė. Pateiktos pirminės rekomendacijos. Tyrimų eiga ir rezultatai aptarti metodologiniame seminare. Pradėta rengti mokslo studija ir straipsnis tarptautiniam mokslo žurnalui.

Projekto „*Užburtas ratas*“? *Lietuvos gyventojų apykaitinės migracijos tyrimas* (2010 m. vykdytas 4 mėn.) tikslai – nustatyti apykaitinės Lietuvos gyventojų migracijos tendencijas (mastą bei struktūrą) ir veiksnius siekiant pateikti rekomendacijas dėl migracijos reguliavimo politikos formavimo kryptį; gerinti migracijos tyrimų Lietuvoje būklę (Paraiška vykdyti projektą, 2010). Tyrimu siekiama spręsti vieną iš aktualiausių socialinių problemų Lietuvoje – gyventojų migracijos srautų nesubalansuotumą (didelę emigraciją ir santykinai mažą grįžtamąją migraciją).

Įgyvendinant projektą 2010 m., atlikta ankstesnių migracijos tyrimų apžvalga; susisteminti antrinių šaltinių duomenys; iškeltos tyrimo hipotezės; parengti apklausų metodologijų ir klausimynų projektai. Parengta ir paskelbta viena mokslo populiarinimo publikacija, nagrinėjanti migracijos tendencijų vertinimo problematiką.

Ateityje projekto vykdytojams derėtų remtis solidesnėmis teorinėmis priegomis ir iš hipotetinio (net populistinio) lygmens bei pernelyg abstrakčių schemų pereiti prie metodologiškai pagrįstų migracijos procesų tyrimų. Ataskaitoje pateikiamą kitų tyrimų ir publikacijų informaciją reikėtų cituoti korektiškai (dauguma ataskaitoje pateiktų literatūros pozicijų tekstinėje dalyje nėra cituojama).

Pirmojo uždavinio projektams būdingi akivaizdūs inovatyvumo elementai: inovatyvi tyrimų metodologija (longitiudiniai gimstamumo ir mirtingumo tyrimai), kaupiama nauja informacija ir duomenys, jie moderniai ar net unikaliai integruojami ir sisteminami. Vykdydami dalį projektų, reikėtų stiprinti teorines ir metodologines prieigas.

1.2. Programos uždavinys: „Atlikti šalies žmogiškųjų išteklių, darbo rinkos politikos ir užimtumo tyrimus“

Sprendžiant šį uždavinį, finansavimas skirtas trimis projektams, susijusiems su darbo rinkos politikos priemonių efektyvumo, darbo vietų kaitos tendencijų ir gyventojų motyvacijos dirbti tyrimais:

2.1. priemonei⁷ skirtas projektas *Darbo rinkos politikos priemonių poveikis užimtumui įvairiomis ekonomikos raidos ciklo sąlygomis*;

2.2. priemonei⁸ – *Darnus ir subalansuotas darbo vietų vystymasis Lietuvos kaimiškuose regionuose*;

2.3. priemonei⁹ – *Lietuvos žemės ūkio bendrovių ir ūkininkų ūkių organizacinės elgsenos įtaka darbuotojų verslumui*.

Kadangi projektai 2010 m. vykdyti 1–4 mėnesius, iš esmės buvo atlikti vien parengiamieji būsimų tyrimų darbai.

Projekto *Darbo rinkos politikos priemonių poveikis užimtumui įvairiomis ekonomikos raidos ciklo sąlygomis* tikslas – įvertinti Užimtumo rėmimo įstatymo pakeitimo įstatyme (2010 m.) numatytų priemonių poveikį ekonominio nuosmukio metu darbo netekusių asmenų padėčiai darbo rinkoje bei įvertinti socialinių įmonių veiklą, integruojant į darbo rinką pažeidžiamus asmenis ekonominio nuosmukio laikotarpiu. Įgyvendinant projektą 2010 m., parengta vertinimo metodologija, nustatyti ir konkretizuoti informacijos ir duomenų šaltiniai, atlikti parengiamieji darbai kaupti ir sisteminti projekto metu atliekamų tyrimų duomenis.

Projekto veiklų realizavimas leis objektyviau suvokti darbo rinkos politikos priemonių poveikį gyventojų užimtumui, o tai gali būti ypač naudinga valstybės valdymo lygmenyje didinant darbo išteklių panaudojimo efektyvumą.

Projekto *Darnus ir subalansuotas darbo vietų vystymasis Lietuvos kaimiškuose regionuose* tikslas – išanalizuoti darnaus ir subalansuoto darbo vietų vystymo kaimiškuose regionuose prielaidas ir parengti scenarijus pagal kaimiškųjų regionų tipologiją. Atliktų mokslinių tyrimų rezultatai turėtų padėti tiksliau įvertinti ir prognozuoti darbo vietų vystymo perspektyvas kaimo vietovėse bei efektyviau panaudoti nacionalines ir Europos Sąjungos (ES) paramos lėšas naujame finansinio programavimo laikotarpyje (Paraiška vykdyti projektą, 2010).

Įgyvendinant projektą 2010 m., buvo išanalizuota mokslinė literatūra, atlikti tyrimai, atskleidžiantys darnaus ir subalansuoto vystymosi, kaimiškųjų regionų, darbo vietų vystymosi sampratų įvairovę (šių tyrimų rezultatų pagrindu bus plėtojamas tyrimo modelis), atliktas ES ir Lietuvos strateginių planavimo dokumentų vertinimas darbo vietų kūrimo kaimiškuose regionuose aspektu (Metinė ataskaita, 2010).

Labai palankiai vertintina tai, kad projekto vykdytojai rekomendacijas numato parengti pagal atskirų regionų specifiką, nes tai turėtų padidinti pastarųjų praktinę vertę, o efektyvi darbo vietų plėtra kaimo teritorijose prisidėtų stabilizuojant bendrą padėtį Lietuvos darbo rinkoje.

Projekto *Lietuvos žemės ūkio bendrovių ir ūkininkų ūkių organizacinės elgsenos įtaka darbuotojų verslumui* tikslas – nustatyti žemės ūkio subjektų organizacinės ir valdymo

---

⁷ 2.1 priemonė „Darbo rinkos ir užimtumo politikos priemonių efektyvumo tyrimai (mokesčių ir darbo rinkos politikos priemonių, makroekonominio procesų įtakos darbo rinkai įvertinimas)“.

⁸ 2.2 priemonė „Darbo vietų kaitos tendencijų tyrimai“.

⁹ 2.3 priemonė „Gyventojų motyvacijos dirbti (jos skatinimo ir karjeros projektavimo) tyrimai“.

elgsenos ypatumus – stiprybes bei trūkumus, suformuluoti Lietuvos žemės ūkio bendrovių ir ūkininkų ūkių organizacinės elgsenos dėsninumus, apibūdinti jos ypatumus bei pateikti išvadas apie tai, kaip žemės ūkio subjektų organizacinė elgsena skatina organizacijos narių profesinį tobulėjimą bei verslumą (Paraiška vykdyti projektą, 2010).

Įgyvendinant projektą 2010 m., buvo renkami ir analizuojami naujausi mokslinės literatūros šaltiniai, sukurti žemės ūkio įmonės organizacinės elgsenos tyrimo modeliai, suformuluotos pagrindinės išorinių veiksnių, veikiančių Lietuvos žemės ūkio įmonių organizacinę elgseną, grupės, atlikta šių veiksnių analizė (Metinė ataskaita, 2010).

Kol kas atlikti parengiamieji, įvadinio pobūdžio darbai: parengta priemonių ir strateginių planavimo dokumentų vertinimo metodologija, nustatyti ir konkretizuoti informacijos ir duomenų šaltiniai, kaupta ir analizuota literatūra, rengiami tyrimo metodai bei atliekami paruošiamieji duomenų sisteminimo ir kaupimo darbai. Šie parengiamieji darbai sudaro pagrindą projekte numatytiems tikslams pasiekti (Ekspertinis įvertinimas, 2011).

Apibendrinant antrojo uždavinio vykdymą 2010 m., galima konstatuoti, kad projektų tematika yra svarbi uždaviniui spręsti, tačiau dviejų projektų tyrimai apima tik dalį žmogiškųjų resursų, t. y. kaimo gyventojus. Tik vienas projektas – *Darbo rinkos politikos priemonių poveikis užimtumui įvairiomis ekonomikos raidos ciklo sąlygomis* – sprendžia nacionalinio lygmens užimtumo problemas. Nebuvo pateikta projektų tokiomis svarbiomis Programos temomis, kaip darbo vietų dinamikos analizė, užimtumo ir darbo sąlygų tyrimai, pasitenkinimo darbe, darbo apmokėjimo, darbo jėgos kaitos tyrimai.

Į tai tikslinga atsižvelgti ir ateityje rasti būdų skatinti tokios problematikos tyrimus.

1.3. Programos uždavinys: „Atlikti socialinės gerovės tyrimus“

Šiam uždaviniui įgyvendinti 2010 m. buvo pateikti septyni projektai:

3.1 priemonei¹⁰ skirti trys projektai: *Jaunimo ir jaunų suaugusiųjų socialinė atskirtis ir gyvenimo sąlygos: monitoringo sistemos parengimas; Neįgaliųjų socialinės gerovės plėtotė per nevyriausybinių organizacijų (NVO) veiklas; Iššūkiai socialiniam draudimui: kartų, lyčių, ekonominių ir socialinių sluoksnių sąveika* (paskutinis projektas apima 3.1 ir 3.3 priemones);

3.2 priemonei¹¹ skirtas projektas *Agrarinės politikos poveikis kaimo gyventojų pajamoms ir jų diferenciacijai*;

3.3. priemonei¹² skirti keturi projektai: *Gerovės valstybės raida Lietuvoje: ištakos, būdingiausi bruožai ir pagrindiniai veiksniai; Socialinių problemų stebėseną: Tarptautinės socialinio tyrimo programos įgyvendinimas; Socialinės, švietimo politikos dermės nepakankamumo veiksnių įtaka kaimo vaikų socialiniam mobilumui; Iššūkiai socialiniam draudimui: kartų, lyčių, ekonominių ir socialinių sluoksnių sąveika* (šis projektas skirtas ir 3.1 priemonei).

Projektai prasidėjo tik 2010 m. antroje pusėje, dalis jų – paskutiniame metų ketvirtyje (tik vienas projektas prasidėjo 2010 m. ir baigėsi 2010 m.), jų rezultatus galima vertinti kaip parengiamuosius darbus (literatūros analizuojamais klausimais apibendrinimas, tyrimo modelių rengimas, tyrėjų apmokymai, bandomieji tyrimai ir pan.) tolesniems tyrimams.

¹⁰ 3.1 priemonė „Socialinių problemų, socialinės gerovės poreikių tyrimai“.

¹¹ 3.2 priemonė „Gyventojų pirminių pajamų formavimosi, socialinės globos paslaugų tyrimai“.

¹² 3.3 priemonė „Socialinės politikos formavimąsi veikiančių veiksnių, jos rezultatų ir padarinių tyrimai“.

Vieni projektų sprendžia palyginti siauras problemas ar tam tikro visuomenės segmento (socialinės grupės) problemas, kitų tyrimo problematika aprėpia visos visuomenės ir valstybės mastu svarbius klausimus.

Projekto *Jaunimo ir jaunų suaugusiųjų socialinė atskirtis ir gyvenimo sąlygos: monitoringo sistemos parengimas* tikslas – parengti jaunimo ir jaunų suaugusiųjų (16–40 m. asmenų) socialinės atskirties ir gyvenimo sąlygų monitoringo metodologiją bei metodiką, kuri galėtų būti naudojama tiek moksliniais, tiek viešojo administravimo tikslais (Paraiška vykdyti projektą, 2010).

Siekiant įgyvendinti programos uždavinius, svarbu tai, kad tyrimas orientuotas į kultūriškai specifinio Lietuvos konteksto atskleidimą. Numatoma, kad gauti duomenys leis teikti socialinės politikos rekomendacijas, diagnozuoti socialinių grupių situaciją ir kt. Tyrėjai numato adaptuoti Lietuvos praktikai plačią tokio pobūdžio tyrimų patirtį Vakarų valstybėse, kadangi Rytų Europos valstybėse sąlygos objektyviai skiriasi (pavyzdžiui, Rytų Europos valstybėse aktualesnė masinio jaunų žmonių emigravimo problema) (Paraiška vykdyti projektą, 2010).

Įgyvendinant projektą, 2010 m. apklausti ekspertai, apibendrinta susijusi mokslinė literatūra, pradėta kurti jaunimo socialinės atskirties indikatorių sistema, išanalizuota užsienio ir įvairių tarptautinių organizacijų patirtis, parengtas teorinis problemos tyrinėjimo modelis. Atlikti darbai atitinka projekto vykdymo planą, o gautieji rezultatai viso projekto atžvilgiu yra vertingi (Ekspertinis įvertinimas, 2011).

Projekto *Neįgaliųjų socialinės gerovės plėtotė per nevyriausybinių organizacijų (NVO) veiklas* tikslas – išanalizuoti neįgaliųjų socialinės gerovės plėtotę, atskleidžiant neįgaliųjų socialinės inkluzijos (socialinio įgalinimo ir dalyvavimo) principus NVO veiklose bei įvertinant praktikoje taikomas NVO veiklos strategijas, orientuotas į neįgaliųjų socioedukacinių poreikių tenkinimą Lietuvoje (Paraiška vykdyti projektą, 2010).

Tyrimas buvo vykdomas 3 mėn. ir 2010 m. baigtas. Išanalizuotas NVO vaidmuo garantuojant socialinę, ekonominę ir edukacinę pagalbą neįgaliesiems ir taip plėtojant jų socialinę įtrauką bei pilietiškumą. Panaudojant faktorinę analizę, sukurtas modelis neįgaliųjų socialinei inkluzijai per dalyvavimą NVO veiklose vertinti. Atskleisti NVO veiklos trūkumai ir problemos (pirmiausia nepakankamas neįgaliųjų įtraukimas į strateginių klausimų sprendimų priėmimą). Konstatuoti regioniniai šio proceso skirtumai Lietuvoje (Ekspertinis įvertinimas, 2011).

Sukurtas neįgaliųjų socialinės inkluzijos per dalyvavimą NVO veiklose vertinimo modelis gali būti naudojamas tobulinant Lietuvoje veikiančių NVO veiklą ir mažinant neįgaliųjų socialinę atskirtį. Projekto vykdytojai nusiteikę darbus tęsti, parengdami socioedukacines NVO veiklas pagrįstą neįgaliųjų socialinės gerovės plėtotės modelį ir tikrindami jo veiksmingumą praktikoje. Pateikta praktinių rekomendacijų, kaip plėtoti neįgaliųjų NVO socioedukacines veiklas ir didinti socialinį kapitalą (Metinė ataskaita, 2010).

Parengtos (priimtose spaudai) dvi publikacijos¹³, tyrimo rezultatai paviešinti mokslinėje konferencijoje.

Projekto *Iššūkiai socialiniam draudimui: kartų, lyčių, ekonominių ir socialinių sluoksnių sąveika* tikslas – išanalizuoti Lietuvos socialinio draudimo sistemos raidą ir

¹³ Liuda Radzevičienė, Darius Gerulaitis, Benas Gudiničius, Margarita Jurevičienė. NVO veiklą, susijusią su neįgaliųjų kooperavimosi galimybėmis, kryptingumas. Specialusis ugdymas. 2010. Nr. 2 (23).

2. Darius Gerulaitis, Benas Gudiničius, Margarita Jurevičienė, Liuda Radzevičienė, Ingrida Baranauskienė. Neįgaliųjų sveikatinimo lūkesčių tenkinimas NVO veiklose. Šiaulių universitetas. Sveikatos mokslai. 2010, nr.1.

funkcionavimą pagrindinių jos dalyvių (kartų, lyčių, ekonominių sluoksnių) socialinės, ekonominės ir finansinės sąveikos aspektais. Tyrimas aprėpia dvi uždavinio priemones: „atskleisti socialines problemas ir socialinės gerovės poreikius“ bei „socialinės politikos formavimąsi veikiančių veiksnių, jos rezultatų ir padarinių tyrimai“ (Paraiška vykdyti projektą, 2010).

Šiame projekte numatomas išsamus daugiadalykis (sociologijos, ekonomikos, viešojo administravimo, politikos mokslų) tyrimas. Jis aprėps visus pagrindinius Lietuvos socialinio draudimo sistemos aspektus: pradedant nuo kilmės, raidos veiksnių, nulemtų visuomenės modernizacijos, makromodelių (jų tipologijų paieškos), baigiant atskiromis draudimo rūšimis, jų sklaida visuomenėje, prieinamumo, išmokų ir finansuojamų paslaugų (medicininių, globos) adekvatumo, teikimo technologijų, poveikio visuomenės ir atskirų jos sluoksnių gerovei, gerovės perskirstymo, vartojimo rezultatų ir pasekmių, reformų ir tobulinimo priemonių kryptimis (Paraiška vykdyti projektą, 2010).

Įgyvendinant projektą 2010 m., atlikta bendrų visoms socialinio draudimo šakoms problemų analizė, išanalizuotos industriniu požiūriu išvystytoje pasaulio dalyje dominuojančios apsaugos nuo socialinių rizikų sistemos, jų charakteristikos, atlikta originali klasterinė analizė, kuri leido palyginti skirtingų šalių socialinio draudimo sistemas skirtingų rizikų požiūriu, kitus šiai sistemai svarbius parametrus (Metinė ataskaita, 2010).

Pasiekta svarbių mokslinių požiūriu rezultatų, pateikta etapinių išvadų ir rekomendacijų, kurios yra svarbios tolesniems tyrimams (Ekspertinis įvertinimas, 2011).

Projekto *Agrarinės politikos poveikis kaimo gyventojų pajamoms ir jų diferenciacijai. Agropolitikos efektas* tikslas – ištirti ir identifikuoti agrarinės politikos poveikį kaimo gyventojų pajamų lygiui ir diferenciacijai Lietuvoje (Paraiška vykdyti projektą, 2010).

Įgyvendinant projektą 2010 m., atlikta mokslinės literatūros analizė, pristatytos pajamų diferenciacijos, nelygybės matavimo dimensijų ir metodų preliminarios išvalgos bei preliminari agrarinės politikos transferų poveikio pajamoms ir jų diferenciacijai kryptių ir metodų, taikytų ankstesniuose tyrimuose, apžvalga (Metinė ataskaita, 2010).

Atlikti darbai leidžia teigti, kad yra visos prielaidos sukurti modelį agrarinės politikos poveikio pajamų diferenciacijai vertinti (Ekspertinis įvertinimas, 2011), bet pateiktos išvados stokoja konkretumo ir verčia nerimauti, ar tyrėjams pavyks sėkmingai parengti modelį ir panaudoti jį politikai vertinti.

Nors tyrimas neabejotinai svarbus ieškant efektyvių būdų, kaip sumažinti atotrūkį tarp miesto ir kaimo gyventojų pajamų lygio bei kaip spręsti kaimo gyventojų socialinės atskirties problemas, tyrimo orientacija vien tik į agrarinės politikos poveikį kaimo gyventojų pajamų lygiui ir diferenciacijai Lietuvoje kelia abejonių, kiek jis padės sistemškai pažvelgti į kaimo gyventojų socialines problemas (dėl užimtumo struktūros pokyčių šiuolaikinėje visuomenėje svarbu ir tikslingiau kalbėti apie kaimo politiką, kurioje agrarinė politika yra tik viena sudedamųjų dalių).

Projekto *Gerovės valstybės raida Lietuvoje: ištakos, būdingiausi bruožai ir pagrindiniai veiksniai* tikslas – ištirti veiksnius, kurie daro įtaką gerovės valstybės formavimuisi ir raidai Lietuvoje, esamos gerovės valstybės ištakas ir išryškinti jai būdingus bruožus. Bus siekiama atskleisti unikalius Lietuvos gerovės valstybės vystymosi etapus. Projekte iškelti ambicingi tikslai – pateikti *naują ir universalią gerovės valstybės raidos teorinę perspektyvą, tinkančią ne tik Lietuvai ar pokomunistinėms šalims, bet ir visoms į XXI amžių įžengusioms visuomenėms, patiriančioms globalizacijos pasekmes* (Paraiška vykdyti projektą, 2010).

Įgyvendinant projektą 2010 m., atliktas išsamus teorinis gerovės valstybės raidos pagrindimas, atskleisti pagrindiniai gerovės valstybės iššūkiai globalėjančiame ir liberalėjančiame pasaulyje; pateikta išgryninta gerovės valstybės samprata; aptartos ir kritiškai įvertintos gerovės valstybės aiškinimo teorijos; pateiktas multidimensinis gerovės valstybės tyrimo modelis; parengtas ekspertų interviu klausimynas. *Pirmą kartą lietuvių kalba atlikta išsami gerovės valstybės fenomeno teorinė analizė, kuri yra metodologinis pagrindas tolesniam tyrinėjimui* (Metinė ataskaita, 2010).

Reikšmingos teorinės išvados koreguoja kai kurias stereotipines nuostatas tyrinėjant gerovės valstybę. Tai leidžia išvengti mechaninio egzistuojančių teorinių modelių perkėlimo į pokomunistinių gerovės valstybių tyrinėjimus (Ekspertinis įvertinimas, 2011).

2010 m. parengta medžiaga publikacijai anglų kalba.¹⁴

Projekto *Socialinių problemų stebėseną: Tarptautinės socialinio tyrimo programos įgyvendinimas* tikslas – sukurti Lietuvos socialinių problemų stebėsenos sistemą ir atlikti tarptautinę lyginamąją socialinių problemų analizę pagal Tarptautinės socialinio tyrimo programos metodologiją (Paraiška vykdyti projektą, 2010).

Lietuvos socialinių problemų stebėsenai bus adaptuojama tarptautinė metodologija, metodika ir instrumentai socialinės nelygybės, aplinkos ir sveikatos srityse. Projektas numato, kad, sukūrus stebėsenos sistemą, bus įmanoma atskleisti vykdomos socialinės politikos rezultatus ir pasekmes, pagrįsti, į kurias socialines sferas turėtų būti nukreipiami ištekliai, pateikti rekomendacijų socialinės politikos efektyvumui didinti (Paraiška vykdyti projektą, 2010).

Įgyvendinant projektą 2010 m., parengtas teorinis socialinių problemų stebėsenos tyrimo modelis. Remiantis tarptautine praktika ir kitų šalių patirtimi bei nusistovėjusiomis *Tarptautinės socialinio tyrimo programos (ISSP)* normomis, adaptuota tyrimo metodologija. Sukurtos prielaidos kartotinei, dinaminei, palyginamajai socialinės politikos komponentų analizei. Sukurtieji instrumentai patikrinti bandomojo tyrimo metu. 2010 m. pabaigoje atlikta reprezentatyvi Lietuvos gyventojų apklausa (Metinė ataskaita, 2010). Atliktas socialinių problemų stebėsenos tyrimas (Ekspertinis įvertinimas, 2011).

Didžiausia šio tyrimo vertė – jo tarptautinis palyginamumas, tęstinumo galimybės, stebėsenos aprėpiamų problemų kompleksiskumas.

Viešinant tyrimo duomenis, 2010 m. parengta medžiaga publikacijai.¹⁵

Projekto *Socialinės, švietimo politikos dermės nepakankamumo veiksnių įtaka kaimo vaikų socialiniam mobilumui* tikslas – ištirti socialinės ir švietimo politikos dermės veiksnių nepakankamumo įtaką kaimo vaikų (mokyklinio amžiaus), gyvenančių atokiose Šiaurės Lietuvos regiono teritorijose, socialinio mobilumo slenksčiams ir įveikimo strategijoms (Paraiška vykdyti projektą, 2010).

Numatoma pateikti rekomendacijų, kaip koordinuoti socialinę ir švietimo veiklą kuruojančių institucijų veiksmus, prognozuojant kaimo teritorijose gyvenančių vaikų socialinio mobilumo slenksčių prevencijos galimybes. Bus parengtos rekomendacijos vietos politikams bei administratoriams, leisiančios koordinuoti kaimo vaikų socialinės gerovės užtikrinimo programas, socialinės ir švietimo politikos dermės sistemą (kaip institucijų, specialistų bei teritorinių bendruomenių visumą) (Paraiška vykdyti projektą, 2010).

---

¹⁴ Jolanta Aidukaite. Welfare Reforms in Central and Eastern Europe: socio-economic trends and future prospect.

¹⁵ Tarptautinė socialinio tyrimo programa (ISSP): įgyvendinimo galimybės Lietuvoje¹⁵. *Viešojo politika ir administravimas*.

Įgyvendinant projektą 2010 m., atlikta mokslinės literatūros analizė, tyrimo lauko faktinė analizė, atskleidžiant mokyklų tinklo pertvarkymo ir socialinės paramos mokiniams situaciją Šiaurės Lietuvos regiono teritorijose. Remiantis atlikta analize, projekto vykdytojai formuoja svarbią rekomendaciją dėl būtinybės kaimo vaikų išsilavinimą papildyti socialinių kompetencijų ugdymu (Ekspertinis įvertinimas, 2011).

Viešinant tyrimo duomenis, 2010 m. parengta medžiaga publikacijai.¹⁶

Apibendrinant trečiojo uždavinio vykdymą 2010 m., galima teigti, kad pradėtieji darbai ir tyrimai padėjo teorinius ir metodinius pagrindus tolimesniam tyrimų vykdymui. Pateiktos išsamios literatūros apžvalgos, lyginamosios analizės, parengti klausimynai, analizės modeliai, tyrimų metodikos, atlikta dalis empirinių tyrimų. Daugumos tyrimų modeliai konstruojami integruojant įvairių socialinių mokslų (sociologijos, ekonomikos, viešojo administravimo, politikos) teorines prieigas. Tai leidžia į analizuojamus reiškinius bei problemas žvelgti sistemiskai, o toks požiūris sudaro prielaidas baigus Programos projektus teikti kompleksines praktines rekomendacijas ir siūlymus.

Baigtas projektas *Neįgaliųjų socialinės gerovės plėtotė per nevyriausybinų organizacijų (NVO) veiklas* pateikia neįgaliųjų socialinės inkluzijos per dalyvavimą NVO veiklose vertinimo modelį (Projekto ataskaita, 2011), kuris gali būti pritaikomas tobulinant Lietuvoje veikiančių NVO veiklą ir plėtojant neįgaliųjų socialinę gerovę, pateikta praktinių rekomendacijų. Vykdamas tokio pobūdžio projektus ateityje, svarbu labiau išplėtoti tyrimų rezultatų viešinimo formas ir priemones, kurios užtikrintų didesnę tikslinių grupių pasiekiamumą.

1.4. Programos uždavinys „Atlikti grėsmė asmens ir visuomenės saugumui keliančių kriminogeninių procesų tyrimus“

Šiam uždaviniui įgyvendinti 2010 m. buvo vykdomi 3 projektai:

4.1. priemonei¹⁷ skirti du projektai: „*Dviejų spindulių*“ modelio sukūrimas ir taikymas registruoto bei latentinio nusikalstamumo Lietuvoje tyrime bei *Jaunimo deviacinis elgesys: psichiką veikiančių medžiagų vartojimo priežastys bei pasekmės*;

4.2. priemonei¹⁸ skirtas vienas projektas – *Lietuvos gyventojų pasitikėjimas teisėsaugos institucijomis ir jų lemiantys veiksniai*;

4.3 priemonei¹⁹ projektų nebuvo pateikta.

Projekto „Dviejų spindulių“ modelio sukūrimo ir taikymo tiriant registruotą bei latentinį nusikalstamumą Lietuvoje tikslas – sukurti moksliskai pagrįstą įrankį („Dviejų spindulių modelį“), skirtą nusikalstamumo Lietuvoje analizei ir vertinimui, praktiškai pritaikyti šį modelį (Paraiška vykdyti projektą, 2010).

Įgyvendinant projektą 2010 m., atlikta užsienio šalių mokslinės literatūros apie registruoto nusikalstamumo ir viktimologinių tyrimų duomenų ypatumus (atspindint realią nusikalstamumo būklę bei jų kompleksinio panaudojimo galimybes, perspektyvas ir

¹⁶ Audronė Juodaitytė. *Vaikų skirtybių lygybės sampratos raiška švietime sugestvyvaus egalitarizmo tezės kontekste*.

¹⁷ 4.1. priemonė „Registruoto nusikalstamumo (įskaitant ir latentinį) būklės Lietuvoje (masto, struktūros, kitimo, regioninių ypatumų) tyrimai, nusikalstamumo padaromos žalos analizė ir tendencijų prognozė“.

¹⁸ 4.2. priemonė „Gyventojų pasitikėjimo (nepasitikėjimo) teisėsaugos institucijomis priežasčių ir padarinių, gyventojų požiūrio į nusikalstamumo grėsmę tyrimai“.

¹⁹ 4.3 priemonė „Nusikalstamų veikų prevencijos Lietuvoje moksliskai pagrįstų programų ir priemonių efektyvumo, nusikalstamų veikų kontrolės sistemos bausmių taikymo ir vykdymo politikos tyrimai“.

problemas) paieška ir jos analizė, apdoroti „Pirmojo spindulio“ duomenys: surinkti kompleksiniai registruoto nusikalstamumo Lietuvoje duomenys įvesti į informacinę sistemą, įdiegta funkcinė informacinė sistema, analizuoti jos duomenys ir veikimo galimybės (Metinė ataskaita, 2010).

Šis projektas socialinių iššūkių nacionaliniam saugumui kontekste svarbus metodologiniu požiūriu – sėkmingas jo įgyvendinimas leistų turėti patikimą metodologiją realesniam nusikalstamo elgesio paplitimui bei jo dinamikai šalyje nustatyti. Tinkama registruoto nusikalstamumo rodiklių struktūra (jos paieškos buvo vienas pagrindinių Projekto pirmojo etapo uždavinių) leistų adekvačiai įvertinti nusikalstamas veikas registruojančių ir tiriančių teisėsaugos institucijų veiklos specifiką bei apimtis, sužinoti ir kryptingai analizuoti registruotų nusikalstamų veikų ir iširtų jų padarymu įtariamų (kaltinamų) asmenų požymius.

Projekto *Jaunimo deviacinis elgesys: psichiką veikiančių medžiagų vartojimo priežastys bei pasekmės* tikslai – iširti psichoaktyvių medžiagų vartojimo tarp jaunimo (14–18 m. amžiaus grupėje) socialines priežastis bei pasekmes, taip pat, remiantis empirinio tyrimo duomenimis, suformuluoti išsamias rekomendacijas valstybės institucijoms dėl psichoaktyvių medžiagų prevencijos tarp jaunimo (Paraiška vykdyti projektą, 2010).

Pateikta projekto 2010 m. ataskaita ekspertų manymu, neatitinka tokio pobūdžio projektams keliamų reikalavimų. Dėl gausių turinio, metodikos ir organizacinių trūkumų (Metinė ataskaita, 2010) ekspertai pagrįstai siūlo nutraukti šio projekto įgyvendinimą (Ekspertinis įvertinimas, 2011).

Projekto *Lietuvos gyventojų pasitikėjimas teisėsaugos institucijomis ir jį lemiantys veiksniai* tikslas – kompleksiškai išanalizuoti, kaip tarpusavyje koegzistuoja ir vienas kitą įtakoja keli socialiniai reiškiniai: gyventojų požiūris į ir (ne)pasitikėjimas teisėsaugos institucijomis, jų saugumo jausmas ir nusikaltimų baimė bei požiūris į kriminalines bausmes (Paraiška vykdyti projektą, 2010).

Įgyvendinant projektą 2010 m., buvo studijuojama mokslinė literatūra bei analizuojami nagrinėjamai temai reikšmingi tyrimai, tarptautiniai ir nacionaliniai tyrimų rezultatai, instituciniai bei socialiniai teisėsaugos funkcionavimo teoriniai principai (Metinė ataskaita, 2010). Į tai svarbu atsižvelgti formuojant originalaus tyrimo metodologiją bei metodiką. Atlikti darbai sudaro pagrindą siekti projekte numatytų tikslų (Ekspertinis įvertinimas, 2011). Socialinių iššūkių nacionaliniam saugumui kontekste šis Projektas turėtų atskleisti visuomenės (ne)pasitikėjimo teisėsauga priežastis, visuomenės požiūrį į kriminalines bausmes, saugumo ir nesaugumo jausmo atsiradimo kontekstą. Jeigu pavyktų nustatyti koreliacinius ryšius tarp šių veiksnių, Projekto rezultatai leistų geriau suvokti visuomenės nuomonės apie teisėsaugos veiklą formavimosi mechanizmus, ją įvertinti ir numatyti atitinkamas teisinio švietimo bei teisėsaugos institucijų veiklos strategijas.

Apibendrinant ketvirtojo uždavinio vykdymą 2010 m., galima teigti, jog yra atlikti parengiamieji darbai (kaupta ir analizuota literatūra, ankstesni tyrimai, teisės aktai, sisteminti duomenys, kurta tyrimo metodika ir t. t.), leisiantys toliau siekti tyrimų projektuose numatytų rezultatų. Vieno projekto vykdymą dėl nepakankamos kokybės rekomenduojama nutraukti.

1.5. Programos uždavinys „Atlikti psichosocialinių saveikų ir subjektyvios gerovės tyrimus“

Įgyvendinant šį uždavinį, 2010 m. buvo vykdomi trys projektai:

5.1 priemonei²⁰ buvo skirtas projektas *Lietuvos gyventojų psichologinės gerovės asmenybinis, sveikatos ir sociodemografinis matmenys*;

5.2 priemonei²¹ – *Procedūrinis teisingumas Lietuvos kriminalinėje, civilinėje ir administracinėje justicijoje*;

5.3 priemonei²² – *Valdžios institucijų suvokimas ir politiniai veiksmai: parama demokratijai ar masinis protestas?*

Projekto *Lietuvos gyventojų psichologinės gerovės asmenybinis, sveikatos ir sociodemografinis matmenys* tikslas – parengti ir standartizuoti validžias ir patikimas Lietuvos gyventojų psichologinės gerovės ir asmenybės savybių tyrimo priemones (testus) ir nustatyti atskirų gyventojų grupių (skirtingo amžiaus, lyties, išsilavinimo ir pan.) psichologinės gerovės bei asmenybės savybių ypatumus (Paraiška vykdyti projektą, 2010).

Įgyvendinant projektą 2010 m., atlikti parengiamieji darbai: konstruotas psichologinės gerovės konceptualus modelis, susipažinta su jau atliktais tyrimais, rengta psichologinės gerovės įvertinimo metodika, iš anglų kalbos versta asmenybės tyrimo metodika (MMPI-2), derintas teiginių sąrašas, parengta metodika empiriniams duomenims rinkti.

Vienas pagrindinių projekto uždavinių – parengti standartizuotas tyrimo metodikas. Tolesniuose projekto vykdymo etapuose itin svarbu paisyti metodologinio vientisumo ir korektiškumo. Pavyzdžiui, kyla klausimas, ar tikrai prasmingas uždavinys yra nustatyti Lietuvos gyventojų „asmenybės savybių ypatumus“. Atkreiptinas projekto autorių dėmesys į tai, kad pateiktas pirmasis gerovės modelio variantas artimesnis sociologiniam aprašymui, o ne psichologiniam modeliui. Be to, klinikinis MMPI klausimynas, kaip ir nurodo projekto autoriai, yra reikalingas sveikatos priežiūros įstaigose dirbantiems praktikams, bet vargu ar tinkamas sveikos populiacijos epidemiologiniam tyrimui.

Projekto *Procedūrinis teisingumas Lietuvos kriminalinėje, civilinėje ir administracinėje justicijoje* tikslas – įvertinti, kiek mūsų šalies kriminalinės, civilinės bei administracinės justicijos funkcionavimas atitinka ir kiek prieštarauja procedūrinio teisingumo veiksniams, kokie yra pagrindiniai šių prieštaravimų šaltiniai (Paraiška vykdyti projektą, 2010). Tyrimas yra vykdomas dviejų mokslo šakų – psichologijos ir teisės – sandūroje.

Įgyvendinant projektą, 2010 m. atlikti parengiamieji darbai: naujausių literatūros šaltinių paieška ir analizė, parengti svarbiausių klausimynų pirminiai variantai, nusikaltimo aukų apklausos metodika, projekto dalyviai apmokyti stebėti teismo posėdžius ir taikyti kognityvinį interviu (apklausiant kaltinamuosius ir nusikaltimo aukas). Šie parengiamieji darbai sudaro adekvatų pagrindą projekte numatytiems tikslams pasiekti.

Projekto *Valdžios institucijų suvokimas ir politiniai veiksmai: parama demokratijai ar masinis protestas?* tikslas – išsiaiškinti sąsajas tarp valdžios institucijų suvokimo ir politinių veiksmų Lietuvoje (Paraiška vykdyti projektą, 2010). Įgyvendinant projektą, 2010 m. atliktas gana įdomus tyrimas. Projekto vykdymas baigtas, pateikta galutinė ataskaita. Ją ekspertai pasiūlė patvirtinti, bet pareiškė principinių pastabų (*ar planuoti darbai atlikti tokios apimties, kaip planuota, ar tikrai visos mokslinės publikacijos kokybiškos, Projekte taip*

---

²⁰ 5.1 priemonė „Asmens psichologinei gerovei įtaką darančių veiksnių (demografinių, sveikatos, socialinių ir ekonominių, asmenybinių) tyrimai“.

²¹ 5.2 priemonė „Suvokto teisingumo (politinio, socialinio ekonominio, teisinio, procedūrinio) ir jo veiksnių Lietuvoje tyrimai“.

²² 5.3 priemonė „Politiinių judėjimų ir valdžios institucijų reprezentacijos individualioje sąmonėje veiksnių tyrimai“.

pat liko neįgyvendinti vykdytojų siekiai „įvardyti mechanizmus, galinčius sumažinti tam tikrų Lietuvos gyventojų grupių nusivylimą valdžios institucijomis, politinį susvetimėjimą...“ (Ekspertinis įvertinimas, 2011). Pastebėta, kad rekomendacijos (švietėjiška ir edukacinė veikla, bendruomenių kūrimas ir stiprinimas, nevyriausybinių organizacijų veiklos stiprinimas ir kt.) yra pernelyg bendro pobūdžio ir tik netiesiogiai susijusios su nacionalinės mokslo programos tikslais (Ekspertinis įvertinimas, 2011).

Apibendrinant penktojo uždavinio įgyvendinimą, galima teigti, kad kol kas rezultatų nėra daug. Vienas įgyvendintas projektas pateikia įdomių duomenų apie visuomenės ir politinių institucijų santykį, bet stokoja aiškesnės rezultatų refleksijos ir rekomendacijų. Kaip jau ne kartą diskutuota Programos vykdymo grupėje, 5-ojo uždavinio formulotė – atlikti psichosocialinių sąveikų ir subjektyvios gerovės tyrimus – nenusako, kokie iššūkiai nacionaliniam saugumui sprendžiami. Tai pakankamai plati formulotė, galinti aprėpti įvairius tyrimus.

2. Apibendrinimas

Remiantis Programoje bei jos Detaliajame plane (*Programos vykdymo 2010–2013 metų detalusis planas*, 2010) numatytais laukiamais rezultatais, 2010 m. vykdytus projektus ir tyrimus galima vertinti pagal tris pagrindines rodiklių grupes:

- Formalius rodiklius, kurie atspindi, ar Programos vykdymas užtikrina tokius jos rezultatus, kaip projektų, publikacijų, rekomendacijų ar pasiūlymų, testų komplektų skaičius ir pan.;

- Programos socialinio veiksmingumo rodiklius, kurie atspindi, ar vykdomi tyrimai sprendžia ir koku mastu nacionaliniam šalies saugumui svarbias problemas, kurios suformuluotos Programoje bei atskiruose jos uždaviniuose;

- Atliekamų tyrimų teorinį ir metodologinį pagrįstumą bei inovatyvumą generuojant naujas žinias, rengiant tyrimų modelius.

Remiantis formaliaisiais Programos vykdymo rodikliais, *turėtų būti įgyvendinta ne mažiau kaip 30 projektų*. 2010 m. pradėta įgyvendinti 20 projektų (2 iš jų baigti, vienas nutrauktas, 17 tęsiami), kurie apima visus penkis Programos uždavinius bei 14 priemonių (iš 15 numatytų). Vykdytų tyrimų skaičius pagal atskirus uždavinius:

- šalies demografinės raidos tyrimai – 4 projektai;
- šalies žmogiškųjų išteklių, darbo rinkos politikos ir užimtumo tyrimai – 3 projektai;
- socialinės gerovės tyrimai – 7 projektai;
- grėsmę asmens ir visuomenės saugumui keliančių kriminogeninių procesų tyrimai – 3 projektai;
- psichosocialinių sąveikų ir subjektyvios gerovės tyrimai – 3 projektai.

Galima teigti, kad pagal projektų skaičių Programos įgyvendinimas yra įmanomas, jeigu pradėti projektai bus sėkmingai tęsiami²³ ir užbaigti, be to, projektų sąrašą papildys planuojami nauji kvietimai.

Programos rezultatuose numatoma, kad turi būti parengta ne mažiau kaip 20 straipsnių, 5 monografijos ir sintetiniai veikalai. Kadangi dauguma 2010 m. pradėtų projektų dar tęsiasi, mokslinės monografijos, sintetiniai veikalai ar straipsniai numatomi parengti daugumos projektų vykdymo pabaigoje. 2010 m. projektų vykdytojai jau parengė 11 mokslinių straipsnių (žr. literatūros sąrašą). Ateityje tęsiant šiuos projektus, numatoma parengti daugiau publikacijų (tarp jų septynias monografijas).

Dviejų baigtų projektų vykdytojai pateikė išvadų bei rekomendacijų, tęsiamų projektų vykdytojai – pirminių rekomendacijų. Šiuo metu nėra galimybių teikti pasiūlymų ar rekomendacijų valstybės institucijoms ir kitoms suinteresuotoms organizacijoms. Tokios galimybės atsiras ateityje.

Vertinant 2010 m. vykdytus projektus pagal jų socialinį veiksmingumą ir atsižvelgiant į Programoje išskirtas kriterijų grupes:

---

²³ Kaip buvo pateikta analizuojant 4 uždavinio įgyvendinimą, vieną iš vykdytų projektų dėl gausių turinio, metodikos ir organizacinių trūkumų ekspertai siūlo nutraukti.

- *išsamiau įvertinti darbo rinkos ir užimtumo reguliavimo priemonių efektyvumą, tinkamumą ir dermę su ūkio poreikiais (bus parengta ne mažiau kaip 3 metodikos padėčiai darbo rinkoje prognozuoti);*

- *gauti naujų duomenų ir moksliniais tyrimais pagrįstų rekomendacijų, kaip modernizuoti gyventojų ir šeimos politikos sritis, socialinės gerovės ir darbo rinkos priežiūros sistemas (pateikti ne mažiau kaip 3 rekomendacijas);*

- *sukaupiti žinių apie Lietuvoje registruotą nusikalstamumą, atlikti jų lyginamąsias analizes (lyginant su atitinkama užsienio valstybių situacija ir tendencijomis), parengti kriminogeninių procesų kontrolės ir prevencijos rekomendacijų (planuota ne mažiau kaip 3 lyginamosios analizės, ne mažiau kaip 3 rekomendacijos);*

- *ištirti Lietuvos gyventojų psichologinės gerovės veiksnius ir sukurti metodikų asmenybei, pažintiniams gebėjimams ir psichologinei gerovei įvertinti (pateikti 3 testų kompleksus),*

galima teigti, kad 2010 m. vykdant projektus atlikti darbai sudaro prielaidas siekti numatytų rezultatų, o kalbėti apie konkrečius projektų rezultatus bus įmanoma projektus įgyvendinus.

2010 m. baigėsi du projektai, dar vieno vykdymas sustabdytas dėl nepakankamos darbų kokybės²⁴, o vykdant likusius projektus atlikti daugiausia parengiamojo pobūdžio darbai, rengiantis išsamiems tyrimams: analizuota teorinė literatūra, kitų tyrimų medžiaga, susisteminti antrinių šaltinių duomenys, iškeltos tyrimo hipotezės, parengti apklausų metodologijų ir klausimynų projektai, vykdyti bandomieji tyrimai ir pan.

Visuose dabar vykdomuose tyrimuose numatyta atlikti lyginamąsias analizes, pateikti tam tikrų rekomendacijų, metodikų, tačiau dabar vykdomi tyrimai kai kurių rezultatų nenumato arba numato nepakankamai (pvz., parengti metodikų padėčiai darbo rinkoje prognozuoti, rekomendacijų apie darbo rinkos modernizavimo sistemas). Į tai reikia atkreipti dėmesį planuojant būsimus Programos kvietimus.

Kadangi Programos vykdymo Detaliajame plane (2010) pabrėžtas tyrimų sistemiškumo, kompleksiško, tarpdiscipliniškumo poreikis, Programos vykdymui ypač svarbūs platesnės problematikos kompleksiniai tyrimai, o jei vykdomi siauresnės problematikos tyrimai, turėtų būti aptarta galimybė juos multiplikuoti ir adaptuoti kitose srityse (pvz., metodikų standartizavimas, principinių modelių parengimas ir pan.). Tai tikslinga akcentuoti naujų kvietimų tekstuose.

Daugumoje projektų pateikiama išsami problemų ištirtumo užsienio šalyse analizė, aptariama, kas toje srityje padaryta, kokios naujausios mokslinių tyrimų kryptys, kokie taikomi tyrimo metodai, metodologijos ir kt.

Svarbu pabrėžti, kad daugelis 2010 m. pradėtų tyrimų siekia sukurti Rytų Europos ir Baltijos valstybių istorinei patirčiai ir praktikai adekvačias tyrimų metodologijas bei metodikas, o ne *tiesiogiai taikyti* Vakarų valstybių sukurtas ir taikomas teorines paradigmas, nes jos tik iš dalies gali būti pritaikytos naujosiose labai specifinės raidos demokratijos valstybėse, išgyvenusiose trumpą nepriklausomos politikos laikotarpį. Kita vertus, ne visi tyrimai lygiavėčiai pagal lyginamosios analizės pagrįstumą. Kai kurie jų stokoja gilesnio konceptualizavimo ir teorinių įžvalgų, kurios leistų sistemiškiau analizuoti keliamas problemas, taikyti inovatyvius tyrimų metodus ir pateikti labiau kompleksiškas rekomendacijas.

---

²⁴ Žr. 1.3 ir 1.4 ataskaitos poskyrius.

Įgyvendinant naujus projektus, svarbu atkreipti ypatingą dėmesį į tyrimų metodologijas, teorinį pagrindumą, į tyrimų metodų ir duomenų adekvatumą bei inovatyvumą.

Pastebėtina ir tai, kad nemažos dalies projektus vykdančių tyrėjų tarptautinis bendradarbiavimas irgi nėra pakankamas, nors tarptautinė ir (ar) regioninė lyginamoji analizė yra daugumos projektų metodologijos ir metodikos dalis. Tai akcentuojama ir Programoje.

Daugelio vykdomų projektų tyrimų rezultatų viešiniame galima pasigesti platesnės tyrimų rezultatų tarptautinės sklaidos, viešinimo formų įvairovės. Į tai atkreiptinas dėmesys baigiamuosiuose projektų vykdymo etapuose ir pradėdant naujus tyrimus.

Vykdomo grupės nuomone, Programos vykdymo eiga ir vykdomi projektai nesudaro prielaidų siūlyti papildomų naujų mokslinių tyrimų temų ar problemų. Atkreiptinas dėmesys, kad tęsiant pradėtus projektus ar pradėdant naujus, būtina stiprinti tyrimų metodologinį pagrindimą, ieškoti inovatyvumo, užtikrinti viešinimo formų įvairovę bei aktyvesnį tarptautinį bendradarbiavimą.

Ekspertiniai metinių ataskaitų vertinimai leidžia teigti, kad projektų lėšos panaudojamos pagal planą.

Naudota literatūra

Coleman D.A. 1992. The demographic transition in Ireland in international context. *Proceedings of the British Academy*, 79: 53–77.

Lesthaeghe R., Neels K. 2002. From the first to the second demographic transition: an interpretation of the spatial continuity of demographic innovation in France, Belgium and Switzerland. *European Journal of Population*. 18: 325–360.

Dėl Nacionalinės mokslo programos „Socialiniai iššūkiai nacionaliniam saugumui“ patvirtinimo. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2009 m. lapkričio 4 d. nutarimas Nr. 1424.

Dėl Nacionalinės mokslo programos „Socialiniai iššūkiai nacionaliniam saugumui“ patvirtinimo. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro įsakymas Nr. V-2334. 2010 gruodžio 17 d.

Programos vykdymo 2010–2013 metų detalusis planas. Nacionalinė mokslo programa: „Socialiniai iššūkiai nacionaliniam saugumui“. Patvirtintas Lietuvos mokslo tarybos Humanitarinių ir socialinių mokslų komiteto 2010 m. kovo 1 d. nutarimu Nr. 07 HSM-44.

Projektu paraiškos

Agrarinės politikos poveikis kaimo gyventojų pajamoms ir jų diferenciacijai. Paraiška vykdyti nacionalinės mokslo programos mokslinių tyrimų projektą. Programa „Socialiniai iššūkiai nacionaliniam saugumui“ 2010.

Darbo rinkos politikos priemonių poveikis užimtumui įvairiomis ekonomikos raidos ciklo sąlygomis. Paraiška vykdyti nacionalinės mokslo programos mokslinių tyrimų projektą. Programa „Socialiniai iššūkiai nacionaliniam saugumui“ 2010.

Darnus ir subalansuotas darbo vietų vystymasis Lietuvos kaimiškuose regionuose. Paraiška vykdyti nacionalinės mokslo programos mokslinių tyrimų projektą. Programa „Socialiniai iššūkiai nacionaliniam saugumui“ 2010.

Dviejų spindulių modelio sukūrimas ir taikymas registruoto bei latentinio nusikalstamumo Lietuvoje tyrime. Paraiška vykdyti nacionalinės mokslo programos mokslinių tyrimų projektą. Programa „Socialiniai iššūkiai nacionaliniam saugumui“ 2010.

Gerovės valstybės raida Lietuvoje: ištakos, būdingiausi bruožai ir pagrindiniai veiksniai. Paraiška vykdyti nacionalinės mokslo programos mokslinių tyrimų projektą. Programa „Socialiniai iššūkiai nacionaliniam saugumui“ 2010.

Gimstamumo ir šeimos kitimas, veiksniai, pasekmės ir gimstamumo didėjimo galimybės. Paraiška vykdyti nacionalinės mokslo programos mokslinių tyrimų projektą. Programa „Socialiniai iššūkiai nacionaliniam saugumui“ 2010.

Jaunimo deviacinis elgesys: psichiką veikiančių medžiagų vartojimo priežastys bei pasekmės. Paraiška vykdyti nacionalinės mokslo programos mokslinių tyrimų projektą. Programa „Socialiniai iššūkiai nacionaliniam saugumui“ 2010.

Jaunimo ir jaunų suaugusiųjų socialinė atskirtis ir gyvenimo sąlygos: monitoringo sistemos parengimas. Paraiška vykdyti nacionalinės mokslo programos mokslinių tyrimų projektą. Programa „Socialiniai iššūkiai nacionaliniam saugumui“ 2010.

Iššūkliai socialiniam draudimui: kartu, lyčių, ekonominių ir socialinių sluoksnių sąveika. Paraiška vykdyti nacionalinės mokslo programos mokslinių tyrimų projektą. Programa „Socialiniai iššūkliai nacionaliniam saugumui“ 2010.

Lietuvos gyventojų mirtingumo prieštaringų pokyčių, socialinės diferenciacijos ir veiksnių tyrimas, Paraiška vykdyti nacionalinės mokslo programos mokslinių tyrimų projektą. Programa „Socialiniai iššūkliai nacionaliniam saugumui“ 2010.

Lietuvos gyventojų pasitikėjimas teisėsaugos institucijomis ir jį lemiantys veiksniai. Paraiška vykdyti nacionalinės mokslo programos mokslinių tyrimų projektą. Programa „Socialiniai iššūkliai nacionaliniam saugumui“ 2010.

Lietuvos gyventojų psichologinės gerovės asmenybinis, sveikatos ir sociodemografinis matmenys. Paraiška vykdyti nacionalinės mokslo programos mokslinių tyrimų projektą. Programa „Socialiniai iššūkliai nacionaliniam saugumui“ 2010.

Lietuvos žemės ūkio bendrovių ir ūkininkų ūkių organizacinės elgsenos įtaka darbuotojų verslumui. Paraiška vykdyti nacionalinės mokslo programos mokslinių tyrimų projektą. Programa „Socialiniai iššūkliai nacionaliniam saugumui“ 2010.

Lyčių nelygybė, viešoji politika ir gimstamumo ateitis Lietuvoje. Paraiška vykdyti nacionalinės mokslo programos mokslinių tyrimų projektą. Programa „Socialiniai iššūkliai nacionaliniam saugumui“ 2010.

Neįgaliųjų socialinės gerovės plėtotė per nevyriausybinių organizacijų (NVO) veiklas. Paraiška vykdyti nacionalinės mokslo programos mokslinių tyrimų projektą. Programa „Socialiniai iššūkliai nacionaliniam saugumui“ 2010.

Procedūrinis teisingumas Lietuvos kriminalinėje, civilinėje ir administracinėje justicijoje. Paraiška vykdyti nacionalinės mokslo programos mokslinių tyrimų projektą. Programa „Socialiniai iššūkliai nacionaliniam saugumui“ 2010.

Socialinės, švietimo politikos dermės nepakankamumo veiksnių įtaka kaimo vaikų socialiniam mobilumui. Paraiška vykdyti nacionalinės mokslo programos mokslinių tyrimų projektą. Programa „Socialiniai iššūkliai nacionaliniam saugumui“ 2010.

Socialinių problemų stebėseną: Tarptautinės socialinio tyrimo programos įgyvendinimas. Paraiška vykdyti nacionalinės mokslo programos mokslinių tyrimų projektą. Programa „Socialiniai iššūkliai nacionaliniam saugumui“ 2010.

Užburtas ratas? Lietuvos gyventojų apykaitinės migracijos tyrimas, Paraiška vykdyti nacionalinės mokslo programos mokslinių tyrimų projektą. Programa „Socialiniai iššūkliai nacionaliniam saugumui“ 2010.

Valdžios institucijų suvokimas ir politiniai veiksmai: parama demokratijai ar masinis protestas? Paraiška vykdyti nacionalinės mokslo programos mokslinių tyrimų projektą. Programa „Socialiniai iššūkliai nacionaliniam saugumui“ 2010.

Projektų 2010 m. ataskaitos

Agrarinės politikos poveikis kaimo gyventojų pajamoms ir jų diferenciacijai. Mokslinių tyrimų projekto metinė ataskaita. 2010.

Darbo rinkos politikos priemonių poveikis užimtumui įvairiomis ekonomikos raidos ciklo sąlygomis Mokslinių tyrimų projekto metinė ataskaita. 2010.

Darnus ir subalansuotas darbo vietų vystymasis Lietuvos kaimiškuose regionuose. Mokslinių tyrimų projekto metinė ataskaita. 2010.

Dviejų spindulių“ modelio sukūrimas ir taikymas registruoto bei latentinio nusikalstamumo Lietuvoje tyrime. Mokslinių tyrimų projekto metinė ataskaita. 2010.

Gerovės valstybės raida Lietuvoje: ištakos, būdingiausi bruožai ir pagrindiniai veiksniai. Mokslinių tyrimų projekto metinė ataskaita. 2010.

Gimstamumo ir šeimos kitimas, veiksniai, pasekmės ir gimstamumo didėjimo galimybės, Mokslinių tyrimų projekto metinė ataskaita. 2010.

Jaunimo deviacinis elgesys: psichiką veikiančių medžiagų vartojimo priežastys bei pasekmės. Mokslinių tyrimų projekto metinė ataskaita. 2010.

Jaunimo ir jaunų suaugusiųjų socialinė atskirtis ir gyvenimo sąlygos: monitoringo sistemos parengimas. Mokslinių tyrimų projekto metinė ataskaita. 2010.

Iššūkiai socialiniam draudimui: kartų, lyčių, ekonominių ir socialinių sluoksnių sąveika. Mokslinių tyrimų projekto metinė ataskaita. 2010.

Lietuvos gyventojų mirtingumo prieštaringų pokyčių, socialinės diferenciacijos ir veiksmų tyrimas, Mokslinių tyrimų projekto metinė ataskaita. 2010.¹

Lietuvos gyventojų pasitikėjimas teisėsaugos institucijomis ir jį lemiantys veiksniai. Mokslinių tyrimų projekto metinė ataskaita. 2010.

Lietuvos gyventojų psichologinės gerovės asmenybinis, sveikatos ir sociodemografinis matmenys. Mokslinių tyrimų projekto metinė ataskaita. 2010.

Lietuvos žemės ūkio bendrovių ir ūkininkų ūkių organizacinės elgsenos įtaka darbuotojų verslumui. Mokslinių tyrimų projekto metinė ataskaita. 2010.

Lyčių nelygė, viešoji politika ir gimstamumo ateitis Lietuvoje, Mokslinių tyrimų projekto metinė ataskaita. 2010.

Neįgaliųjų socialinės gerovės plėtotė per nevyriausybinių organizacijų (NVO) veiklas. Mokslinių tyrimų projekto metinė ataskaita. 2010.

Procedūrinis teisingumas Lietuvos kriminalinėje, civilinėje ir administracinėje justicijoje. Mokslinių tyrimų projekto metinė ataskaita. 2010.

Socialinės, švietimo politikos dermės nepakankamumo veiksmų įtaka kaimo vaikų socialiniam mobilumui. Mokslinių tyrimų projekto metinė ataskaita. 2010.

Socialinių problemų stebėseną: Tarptautinės socialinio tyrimo programos įgyvendinimas. Mokslinių tyrimų projekto metinė ataskaita. 2010.

Užburtas ratas? Lietuvos gyventojų apykaitinės migracijos tyrimas, Mokslinių tyrimų projekto metinė ataskaita. 2011.

Valdžios institucijų suvokimas ir politiniai veiksmai: parama demokratijai ar masinis protestas? Mokslinių tyrimų projekto metinė ataskaita. 2010.

Ekspertinio įvertinimo ataskaitos

Agrarinės politikos poveikis kaimo gyventojų pajamoms ir jų diferenciacijai. Mokslinių tyrimų projekto ekspertinis įvertinimas. 2011.

Gerovės valstybės raida Lietuvoje: ištakos, būdingiausi bruožai ir pagrindiniai veiksniai. Mokslinių tyrimų projekto ekspertinis įvertinimas. 2011.

Jaunimo ir jaunų suaugusiųjų socialinė atskirtis ir gyvenimo sąlygos: monitoringo sistemos parengimas. Mokslinių tyrimų projekto ekspertinis įvertinimas. 2011.

Jaunimo deviacinis elgesys: psichiką veikiančių medžiagų vartojimo priežastys bei pasekmės. Mokslinių tyrimų projekto ekspertinis įvertinimas. 2011.

Iššūkiai socialiniam draudimui: kartu, lyčių, ekonominių ir socialinių sluoksnių sąveika. Mokslinių tyrimų projekto ekspertinis įvertinimas. 2011.

Lietuvos gyventojų mirtingumo prieštaringų pokyčių, socialinės diferenciacijos ir veiksmų tyrimas. Mokslinių tyrimų projekto ekspertinis įvertinimas. 2011.

Lietuvos gyventojų psichologinės gerovės asmenybinis, sveikatos ir sociodemografinis matmenys. Mokslinių tyrimų projekto ekspertinis įvertinimas, 2011.

Neįgaliųjų socialinės gerovės plėtotė per nevyriausybinių organizacijų (NVO) veiklas. Mokslinių tyrimų projekto ekspertinis įvertinimas. 2011.

Procedūrinis teisingumas Lietuvos kriminalinėje, civilinėje ir administracinėje justicijoje. Mokslinių tyrimų projekto ekspertinis įvertinimas, 2011.

Socialinės, švietimo politikos dermės nepakankamumo veiksnių įtaka kaimo vaikų socialiniam mobilumui. Mokslinių tyrimų projekto ekspertinis įvertinimas. 2011.

Socialinių problemų stebėseną: Tarptautinės socialinio tyrimo programos įgyvendinimas. Mokslinių tyrimų projekto ekspertinis įvertinimas. 2011.

Valdžios institucijų suvokimas ir politiniai veiksmai: parama demokratijai ar masinis protestas? Mokslinių tyrimų projekto ekspertinis įvertinimas, 2011.

Parengta mokslinių publikacijų

Liuda Radzevičienė, Darius Gerulaitis, Benas Gudiničius, Margarita Jurevičienė. *NVO veiklą, susijusią su neįgaliųjų kooperavimosi galimybėmis, kryptingumas.* Specialusis ugdymas. 2010. Nr. 2 (23).

Darius Gerulaitis, Benas Gudiničius, Margarita Jurevičienė, Liuda Radzevičienė, Ingrida Baranauskienė. *Neįgaliųjų sveikatinimo lūkesčių tenkinimas NVO veiklose.* Šiaulių universitetas. Sveikatos mokslai. 2010, nr. 1.

Jolanta Aidukaite. *Welfare Reforms in Central and Eastern Europe: socio-economic trends and future prospect.*

Audronė Juodaitytė. *Vaikų skirtumų lygybės sampratos raiška švietime sugestivaus egalitarizmo tezės kontekste.*

Projekto *Valdžios institucijų suvokimas ir politiniai veiksmai: parama demokratijai ar masinis protestas?* vykdytojų 7 straipsniai yra priimti spausdinti:

- Žurnalo „Kultūra ir visuomenė“ 2011 m. Nr. 1 bus spausdinami 2 straipsniai:
  1. Jūratė Imbrasaitė „Postmodernios pilietybės paieška Lietuvoje“;
  2. Apolonijus Žilys ir Miglė Bartuškaitė. „Piliečių vertybinės orientacijos ir (ne)paramos formos viešajai politikai Lietuvoje“.
- Žurnalo „Filosofija. Sociologija“ 2011 Nr. 2 bus spausdinami 5 straipsniai:
  1. Kristina Juraitė ir Brigita Jasnauskaitė. „Visuomenės nuomonės formavimas apie valdžios institucijų veiklą“;
  2. Rasa Baločkaitė. „Antipolitinės nuostatos Lietuvos visuomenėje“;
  3. Jūratė Imbrasaitė, Apolonijus Žilys, Miglė Bartuškaitė „Valdžios institucijų suvokimas ir politiniai veiksmai: parama demokratijai ar masinis protestas“;
  4. Jūratė Imbrasaitė. „Piliečių tipai Lietuvoje“;
  5. Vaidas Morkevičius. „Lietuvos valdžios institucijų vertinimai: struktūra ir veiksmai“.

Priedas. 2010 m. pagal programą „Socialiniai iššūkiai nacionaliniam saugumui“ vykdytų projektų sąrašas

Eil. Nr.	Projekto reg. Nr.	Sutarties Nr.	Projekto vadovas	Projekto pavadinimas	Projektą vykdanči institucija	Skirta lėšų projektui vykdyti, tūkst. Lt		Projekto trukmė	Finansavimo šaltinis
						Iš viso	2010 m.		
1	SIN-10021	SIN-01/2010	Dr. Aušra Maslauskaitė	Gimstamumo ir šeimos kitimas, veiksniai, pasekmės ir gimstamumo didėjimo galimybės	Lietuvos socialinių tyrimų centras	675.00	127.00	2010-07-01–2013-06-30	Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto asignavimai
2	SIN-10014	SIN-02/2010	Dr. Egidijus Barcevičius	Užburtas ratas? Lietuvos gyventojų apykaitinės migracijos tyrimas	VšĮ Viešosios politikos ir vadybos institutas	287.00	40.00	2010-09-01–2012-04-30	Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto asignavimai
3	SIN-10009	SIN-03/2010	Dr. Giedrė Purvaneckienė (iki 2010-12-15 – dr. Jolanta Reingardė)	Lyčių nelygybė, viešoji politika ir gimstamumo ateitis Lietuvoje	Vytauto Didžiojo universitetas	250.00	92.00	2010-07-08–2011-12-31	Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto asignavimai
4	SIN-10033	SIN-04/2010	Dr. Laima Okunevičiūtė-Neverauskienė	Darbo rinkos politikos priemonių poveikis užimtumui įvairiomis ekonomikos raidos ciklo sąlygomis	Lietuvos socialinių tyrimų centro Darbo ir socialinių tyrimų institutas	280.00	20.00	2010-09-01–2013-08-31	Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto asignavimai
5	SIN-10015	SIN-05/2010	Dr. Romas Lazutka	Iššūkiai socialiniam draudimui: kartų, lyčių, ekonominių ir socialinių sluoksnių sąveika	Lietuvos socialinių tyrimų centras	590.00	128.10	2010-07-01–2013-05-31	Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto asignavimai
6	SIN-10042	SIN-06/2010	Habil. dr. Gediminas Merkys	Jaunimo ir jaunų suaugusiųjų socialinė atskirtis ir gyvenimo sąlygos: monitoringo sistemos parengimas	Kauno technologijos universitetas	288.30	89.10	2010-07-12–2011-12-31	Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto asignavimai

7	SIN-10005	SIN-07/2010	Dr. Aleksandras Dobryninas	Lietuvos gyventojų pasitikėjimas teisėsaugos institucijomis ir jį lemiantys veiksniai	Vilniaus universitetas	376.00	42.00	2010-09-01–2012-12-31	Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto asignavimai
8	SIN-10007	SIN-08/2010	Dr. Alfredas Kiškis	„Dviejų spindulių“ modelio sukūrimas ir taikymas registruoto bei latentinio nusikalstamumo Lietuvoje tyrime	Mykolo Romerio universitetas	460.00	130.00	2010-08-01–2012-11-30	Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto asignavimai
9	SIN-10026	SIN-09/2010	Dr. Tadas Tamošiūnas	Jaunimo deviacinis elgesys: psichiką veikiančių medžiagų vartojimo priežastys bei pasekmės	Vilniaus pedagoginis universitetas	142.00	60.00	2010-09-01–2011-08-31	Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto asignavimai
10	SIN-10017	SIN-10/2010	Dr. Gintautas Valickas	Procedūrinis teisingumas Lietuvos kriminalinėje, civilinėje ir administracinėje justicijoje	Vilniaus universitetas	184.00	58.00	2010-08-01–2011-12-31	Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto asignavimai
11	SIN-10008	SIN-11/2010	Dr. Albinas Bagdonas	Lietuvos gyventojų psichologinės gerovės asmenybinis, sveikatos ir sociodemografinis matmenys	Vilniaus universitetas	352.00	58.00	2010-08-01–2013-06-30	Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto asignavimai
12	SIN-10105	SIN-12/2010	Dr. Jūratė Imbrasaitė	Valdžios institucijų suvokimas ir politiniai veiksmai: parama demokratijai ar masinis protestas?	Vytauto Didžiojo universitetas	97.00	97.00	2010-09-15–2010-12-31	Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto asignavimai
13	SIN-10102	SIN-13/2010	Dr. Darius Gerulaitis	Neįgaliųjų socialinės gerovės plėtotė per nevyriausybinių organizacijų (NVO) veiklas	Šiaulių universitetas	24.50	24.50	2010-10-01–2010-12-31	Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto asignavimai
14	SIN-10201	SIN-14/2010	Habil. dr. Vladislava Stankūnienė	Lietuvos gyventojų mirtingumo prieštarinių pokyčių, socialinės diferenciacijos ir veiksmų tyrimas	Lietuvos socialinių tyrimų centras	191.00	47.00	2010-10-01–2011-12-31	Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto asignavimai

15	SIN-10206	SIN-15/2010	Dr. Algis Krupavičius	Socialinių problemų stebėseną: Tarptautinės socialinio tyrimo programos įgyvendinimas	Kauno technologijos universitetas	282.70	132.70	2010-10-04–2011-12-31	Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto asignavimai
16	SIN-10202	SIN-16/2010	Dr. Jolanta Aidukaitė	Gerovės valstybės raida Lietuvoje: ištakos, būdingiausi bruožai ir pagrindiniai veiksniai	Lietuvos socialinių tyrimų centras	189.60	52.00	2010-10-01–2011-12-31	Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto asignavimai
17	SIN-10211	SIN-17/2010	Habil. dr. Audronė Juodaitytė	Socialinės, švietimo politikos dermės nepakankamumo veiksnių įtaka kaimo vaikų socialiniam mobilumui	Šiaulių universitetas	184.20	36.00	2010-11-02–2011-10-31	Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto asignavimai
18	SIN-10212	SIN-18/2010	Dr. Vladzė Vitunskienė	Agrarinės politikos poveikis kaimo gyventojų pajamoms ir jų diferenciacijai	Lietuvos žemės ūkio universitetas	174.60	25.80	2010-11-02–2011-12-31	Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto asignavimai
19	SIN-10205	SIN-19/2010	Dr. Asta Raupelienė	Darnus ir subalansuotas darbo vietų vystymas Lietuvos kaimiškuose regionuose	Lietuvos žemės ūkio universitetas	106.00	6.70	2010-12-01–2011-12-31	Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto asignavimai
20	SIN-10207	SIN-20/2010	Dr. Jūratė Matekonienė	Lietuvos žemės ūkio bendrovių ir ūkininkų ūkių organizacinės elgsenos įtaka darbuotojų verslumui ir profesiniam tobulėjimui	Lietuvos agrarinės ekonomikos institutas	90.00	16.50	2010-10-15–2011-12-31	Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto asignavimai

5 223.90 1 282.40